

SIIPIRIKKO 1/92

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Miettinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Jukka Matero Kaislakatu 10 B 15 80130 Joensuu

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki 82180 Huhtilampi puh koti 79418
työ 201337

Muut hallituksen jäsenet: Hannu Huuskonen ja Päivi Kiiskinen
Karjamäentie 12 D 42 80230 Joensuu puh 137010, Kimmo Koskela
Iiksenvaara 80260 Joensuu puh 33397, Rauno Nivanaho Hyväriläntie 13
80260 Joensuu puh 137 277

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen 81235 Lehtoi puh 79865 (vastaava
toimittaja), Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80160 Joensuu puh 821482

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1992 on 50 mk (opis-
kelijat, alle 25 v. 35 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1992 50 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./FL 119 80101 Joensuu.

Kansi Lapintiira (Valokuvannut Hannu Eskonen)

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Harvinaisuudet Pohjois-Karjalassa - ARK:n come-back: Mauri Leivo ja Jouni Pursiainen	3
Yölaulajat 1991 Pohjois-Karjalassa: Markku Halonen	27
Runosoppi: Markku Halonen	30
Täydennys talvilintukatsaukseen 1990/91: Jouko Tiussa	30
Haaste: Pongauksen avoin SM-kisa Kuusamossa 13.-14.6.1992	31
Vol. 1991	32

**HARVINAISUUDET 1988-90 POHJOIS-KARJALASSA -
ARK:N COME-BACK**

Mauri Leivo & Jouni Pursiainen

Pohjois-Karjalan Aluerariteettikomitean (ARK) julkaisukoneisto on yskinyt pahasti lähimenneisyydessä, onhan edellisestä harvinaisuuskatsauksesta päässyt kulumaan jo yli kolme vuotta (PARVIAINEN 1988). Koko ajan ARK on kuitenkin toiminut (tarkastanut harvinaisuusilmoituksia) lähes tulkoon normaalisti olkoonkin, että kentältä alkoikin kantautua jo huhuja toiminnan hiipumisesta. Osoituksena ryhdistäytymisestään ARK päätti tehdä tyylikkään come-backin ja taituroi kaikkien aikojen näyttävimmän harvinaisuuskatsauksen lintuharrastajien iloksi mottonaan "Hyvää kannattaa odottaa!". Katsaus esittelee Pohjois-Karjalassa tavatut harvinaisuudet kolmen vuoden 1988-90 ajalta ja kuittaa siten vuosien 1988-89 erillisten katsausten väliin jäännin.

Edellisen katsauksen jälkeen harvinaisuushavaintojen ilmoittelu on muuttunut suuresti (LEIVO 1989, ARK 1990) ja katsaukseenkin on haettu uutta ilmettä mm. harvinaisuuksien kunnittaista jakautumista, niiden esiintymistä pitemmällä aikajaksolla ja eri vuodenaikoina esittäville kuvilla. Harvinaisuuskatsauksen laatimisen ARK uskoi ylläkirjoitaneille, joista kumpikin urakoi osapuilleen puolet tekstistä.

ARK:n toiminnasta eli kuinka kaikki oikein tapahtui

ARK on kokoontunut säännöllisesti muutaman kerran vuodessa tarkastamaan ilmoituksia Pohjois-Karjalassa tavatuista lintuharvinaisuuksista. ARK:n kokoonpanona 1988-90 oli vanha tuttu, lähes legendaarinen kolmikko Petri Hottola, Mauri Leivo ja Ari Parviainen. Tasa-arvoisuuden nimissä kaikki kantoivat vastuullisesti ARK:n sihteerin titteliä. Vuoden 1991 lopulla ARK vahvistui Jouni Pursiaisella, kaikkien tuntemalla, kokeneella Pyhäselän kasvatilla. Hänkin pääsi viime hetkellä kokemaan joidenkin tässä katsauksessa esiintyvien harvinaisuushavaintojen tarkastamisen ilon.

Kaikkiaan tämä katsaus sisältää peräti 575 harvinaisuushavaintoa. Lainkaan väheksymättä ARK:n vaativaa työtä on kuitenkin mainittava, että uusitun ilmoitussysteemin ansiosta vain 247 havaintoa vaati tarkastuksen tullakseen julkaistuksi. Osan tästä urakasta hoiteli tuttuun, luotettavaan tyyliinsä Pohjois-Savon ARK, josta lämmin kiitos heille. Savolaiset virkaveljemme joutuivat töihin niissä tapauksissa, joissa harvinaisuutta oli näkemässä yli puolet oman ARK:n jäsenistä. Tarkastetuista havainnoista 26 jouduttiin verta itkien hylkäämään, mikä merkitsee hylättyjen havaintojen osuuden olleen hieman yli 10 %, ehkä tavanomaista vähän suuremman. Yleensä hylkäysten syynä oli puutteellinen kuvaus, yksittäisissä tapauksissa ilmeinen virheellinen lajinnääritys. Valtakunnalliselle Rariteettikomitealle (RK) ilmoitettiin 38 Pohjois-Karjalassa tehtyä havaintoa, joista 33 (87 %) hyväksyttiin. Pohjoiskarjalaisten lintuharrastajien tekemät RK-ilmoitukset kulkevat ARK:n kautta, jossa ne saavat lausunnon liitteekseen.

Suurin osa harvinaisuushavainnoista tipahti ARK:n postiluukkuun asianmukaisina ARK-lomakkeina, mikä lämmitti ARK:n jäsenten mieltä. Mutta! Osa havainnoista jouduttiin poimimaan sekalaisista lappusista, kuulopuheista, toisen käden tiedoista, kirjeitse, ruikuttaen...Katsauksen laatijat kypsyivät toisinaan pahoin tähän menneiden vuosisatojen tiedonkulkua muistuttavaan toimintaan, mutta uhrimieli ja harras toive kattavasta, kaikkien aikojen näyttävimmästä Pohjois-Karjalassa tavattuja harvinaisuuksia esittelevästä katsauksesta kantoivat lopulta hedelmän, josta olet nyt päässyt nauttimaan jo sivun verran. Tuskaantumista lisäsi se, että osa lajeista otettiin ARK-lajilistalle vasta

vuoden 1989 alusta. Näin ollen vuoden 1988 havainnot jouduttiin poimimaan mitä erilaisimmista, usein "huooppusalamen murtteella viännyistä katsaaksista" eikä ollut sitenkään varmaa, saatiinko kaikki havainnot talteen.

Rivien välistä etsittyä

Harvinaisuusilmoitusten tarkastaminen ei aina maistunut maltaalle. Naaman väänneitä, voimasanoja ja harmaita hiuksia aiheuttivat jollakin tavalla niin perinteiset "kupongit", joissa kirjoitettujen rivien välistä olisi pitänyt löytää moninkertainen määrä lisärivejä, jotta havainnon hyväksymistä olisi voitu edes harkita. Mutta valitettavasti ja onneksi ARK ei voi eikä osaa tehdä oletuksia eikä rivien välistä lukemisia, vaan tarkastaminen tapahtuu vain ja ainoastaan lomakkeelle kirjoitetun tekstin perusteella. ARK toivoo (vaatii), että jokainen lomakkeen täyttävä lukisi lomakkeensa läpi ennen sen palauttamista ja miettisi mielessään, pystykö hän itse tunnistamaan lajin tekstin perusteella. Esimerkiksi, jos merikotkalomakkeella kerrotaan ainoastaan sen olevan "hiirihaukkaa selvästi suuremman, valkopyrstöisen linnun", niin kuka tahansa meistä lintukirjoja selailemalla voi huomata vauksen sopivan aivan yhtä hyvin kaikkiin joutseniin, lumikurkeen, kattohaikaraan jne. Hyvin pienellä vaivalla, ajatusmyssy päässä lomakkeentäyttäjäksi olisi voinut lisätä muutaman sanasen yleisväristä ja muodosta, jolloin em. pitkäkaulat olisi voitu sulkea helposti pois. Vastaavanlaisia esimerkkejä on lukuisia ja jossakin vaiheessa tällaisen saivartelun ja todellisen ongelmatapauksen välinen ero hämärtyä ja johtaa taatusti havainnon hylkäämiseen. Seuraavaan on koottu joitakin lisäesimerkkejä kupongeilla esiintyvistä itsestäänselvyksistä, jotka voivat olla ARK:lle ongelmallisia: Sana "...pitkäpyrstöinen..." ei kerro ARK:n jäsenille, kuinka pitkäpyrstöinen lintu oli. Pyrstön pituutta voi tapauksesta riippuen verata esimerkiksi siiven leveyteen tai ruumiin pituuteen tai kertoa kuinka paljon se ulottui siiven kärjen yli. Linnun kokoa määrittäessä on oltava tarkkana. Esimerkiksi "...suurikokoinen..." vaatii aina vertailua muihin lajeihin ja on sellaisenaan melko käyttökelvoton määrittäisperusteena. Jos taas lomakkeella mainitaan "...silmäkulmanjuova oli selvä...", ARK:n jäsenille herää heti useita kysymyksiä: oliko skj leveä, pitkä, kirkasvärisen vai mikä teki siitä "selvän". Ylipäättänsä se, että lajinimen kohta lomakkeella on täytetty, ei vielä todista mitään. Ilmoittajan täytyy pystyä perustelemaan, miksi lintu oli kaikista lajeista juuri kyseinen. Siis huolellisuutta ja hivenen vaivannäköä ARK-lomakkeen täyttöön!

Risuja ARK heittää myös harvinaisuushavaintojen hitaasta palautuksesta. Edellisen vuoden havaintoja tippuu vielä seuraavan vuoden lopulla ja pahimmissa tapauksissa vasta parin vuoden kuluttua. Kuitenkin harvinaisuusilmoituksen tekeminen on kaikkein vaivattominta tehdä mahdollisimman pian havainnon jälkeen, jolloin havaintotilanteen ja linnun muistaa vielä hyvin ja jolloin on vielä harvinaisen linnun löytymisen jälkeisessä huumassa. Pikainen palautus ARK:lle helpottaa tämän työtä ja antaa paremmat valmiudet ajallaan ilmestyvien katsausten tekemiseen.

Harvinaisuudet, lintuharrastus ja pyövelin penkki

Harvinaisuudet ovat useimmille lintuharrastajille harrastuksen suola ja kannustava tekijä, joka saa unohtamaan pakkuvat pakkaset, luuytimeen puretut viinan ja herätyskellon pärinän aivan liian varhain aamulla. Tähänkin katsaukseen sisältyy havaintoja, jotka kuuluvat monen lintuharrastusuran huippukohtiin. Esimerkiksi muutaman kaverin on vieläkin vaikea liikkua Linnunlahden surffimajan lähistöllä avaamatta keskustelua maaliskuun-89 tapahtumista... Kokemus lienee samantapainen rengastajalla, joka pulittaa suu leveässä hymyssä elämänsä ensimmäisen lapinpöllön poikasen tai tutkijalla, joka pitkän uurastuksen jälkeen iloitsee poikkeavasta löydöstä.

Viime vuosina on "tosiornitologiipiireissä" herätetty kriittistä keskustelua harvinaisuuksista innostuvaa lintuharrastusta vastaan ja erityisesti bongaus on ollut näille

Kuva 1. Lintuhavainnot tehdään maastossa: Kuvassa ARK:n jäseniä kenttätöissä. (Valok. Markku Halonen).

piireille vaikea asia. Suurimmalta osin näitä kannanottoja ei voi kuin ihmetellä, kun ajattelee miten tärkeitä harvinaisuushavainnot ovat useimpien lintuharrastajien liikkeellepanevana voimana. Paljon havaintoja tavallisista lajeista kertyy "rareja etsittäessä". Siipirikon erilaiset vuosikatsaukset olisivat todella ohutta luettavaa, jos niistä poistettaisiin "harvinaisuusaktivistien" havainnot. Kun muistelee sitä harrastajajoukkoa, joka 70-luvun alussa perusti Pohjois-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen, niin olisipa tainnut jäädä yhdistys perustamatta ilman harvinaisuuksista kiinnostuneita lintuharrastajia. Toisaalta tuolloin eri lintuharrastuksen muodot eivät vielä olleet nykyisenkaltaisessa ristiriidassa keskenään. On syytä myös korostaa, ettei harvinaisuuksien etsiminen ja havaitseminen pääsääntöisesti häiritse mitenkään itse kohteita, lintuja, mikä sinänsä on kaikkein tärkeintä. Samaa ei voida sanoa vaikkapa rengastuksesta ja useista ornitologisista tutkimuksista, eikä läheskään aina bongauksesta.

Nykytilanteessa kannattaisi "oikeaoppisuuden" sijaan huolestua siitä, että ylimalkaan riittäisi aktiivisia lintuharrastajia vaikkapa vastapainoksi metsästykselle.

Harvinaisuudet lintutieteen työkaluna

Harvinaisuuksilla on oma sijansa myös lintutieteen kentässä. Vähälukuisten lajien seuraaminen antaa arvokasta tietoa monien lajien esiintymisalueen ja kannan koon muutoksista. Usein harvinaisuuksien esiintyminen on yhteydessä poikkeuksellisiin sääoloihin, jolloin havainnot voivat antaa tietoa esimerkiksi lajin mahdollisesta lähtöalueesta ja muuttoreitistä tai tietynlaisen sään vaikutuksesta lajin muuttoon. Nyt kun Pohjois-Karjalan Aluerariteettikomitea on toiminut jo 15 vuotta on mahdollista tarkastella (aikaisempia vuosia luotettavammin) tämänkaltaisia muutoksia. Esimerkinomaisesti olemme poimineet muutamien lajien havaintosarjat havainnollisten kuvien muotoon. Merilokki on 80-luvulla runsastunut säännöllisesti tavattavaksi lajiksi. Merilokin trendi poikkeaa selvästi leveäpyrstökiihun epäsäännöllisistä, mutta silti ajoittain vaimakkaista esiintymisvaihteluista, jotka aiheutunevat puhtaasti muutonaikaisista syistä. Lampiviklo on laajalti ottaen levittäytyvä laji, jonka säännöllinen esiintyminen kuitenkin täällä katkesi 80-luvun lopulla. Heinäkurppa taas on Skandinaviassa uhanalainen laji, joka pitkän laman jälkeen oli yllättävän runsas vuosina 1987-88. Se, että lajia opittiin etsimään vasta vuonna 1987 on vain osaselitys ilmiölle, koska 1989-90 olivat huonoja vuosia etsinnästä huolimatta. Luultavaa onkin, että noina lämpimien itätuulten syksyinä kurpat tulivatkin idästä ja

koillisesta ja kuuluivat siten Luoteis-Venäjän pesimäkantaan.

Tulevaisuutta voi spekuloida, että jos ja kun esimerkiksi harmaasorsa, merilokki, lapintiira (huomaa tämä katsaus!), turturikyhky, mustapäätasku, kirjokerttu tai moni muu samantapainen laji joskus vakiintuu Pohjois-Karjalaan, leviämisen kulku on nähtävillä nimenomaan näistä rareiteettikatsauksista. Ikävistä esimerkeistä voisi mainita tunturikiurun, jonka systemaattinen seuranta alkoi kun laji väheni harvinaisuusasteelle.

Toki katsauksen kätkeistä etsivä löytää lukuisia muitakin lintutieteellisesti mielenkiintoisia asioita. Tässä mielessä ARK on osa lintutieteen koneistoa, sillä harvinaisuushavaintojen systemaattinen kerääminen ja niiden luotettavuuden (julkaisukehityksen) arviointi on ARK:n perimmäinen tehtävä.

"Mä mistä löytäisin sen harvinaisuuden..."

Monia kiinnostaa tieto siitä, missä päin Pohjois-Karjalaa nähdään eniten harvinaisuuksia. Olemme laatineet kuvan (1) kertoaksemme harvinaisuuksien alueellisesta jakautumisesta Pohjois-Karjalassa. Kuva ei kerro kuitenkaan totuutta, hyvä jos puoltakaan. Päätelmien tekoa vaikeuttaa oleellisesti tieto retkeilytehon hyvin epätasaisesta jakautumisesta maakunnassamme. Juuri kunnat, joissa on nähty paljon harvinaisuuksia, ovat myös kovasti retkeilyjä. Joensuu on selvä ykkönen paitsi harvinaisuuksien määrässä myös retkeilijöiden määrässä. Toisaalta Joensuu on hyvällä arktika- ja petomuuttoreitillä ja lisäksi lintuasema kasvattaa tilastoja. Samoin Outokumpu, Rääkkylä ja Värtsilä ovat lintuharrastajien suosiossa. Kuitenkin yleisesti eteläisissä ja läntisissä kunnissa, joissa on eniten peltoja ja reheviä vesiä, nähdään (selvästi) enemmän harvinaisuuksia kuin itäisissä ja pohjoisissa. Aktiivisella retkeilyllä eteläisimmät kunnat saattaisivat olla tilastossa hyvinkin korkealla, ovathan ne esimerkiksi Joensuuhun verrattuna paremmalla arktikareitillä.

Katsauksessa käytettyjen merkkien selitykset

Luvut lajinimen jäljessä: vasemmanpuoleinen sulkeissa oleviasta kahdesta luvusta tarkoittaa vuosien 1975 (ARK:n perustamisvuosi) -1987 (edellinen katsaus) aikana Pohjois-Karjalassa tavattujen, kyseisen lajin yhteenlaskettua yksilömäärää. Luvuista oikeanpuoleinen tarkoittaa vuosien 1988-90 vastaavaa yksilömäärää.

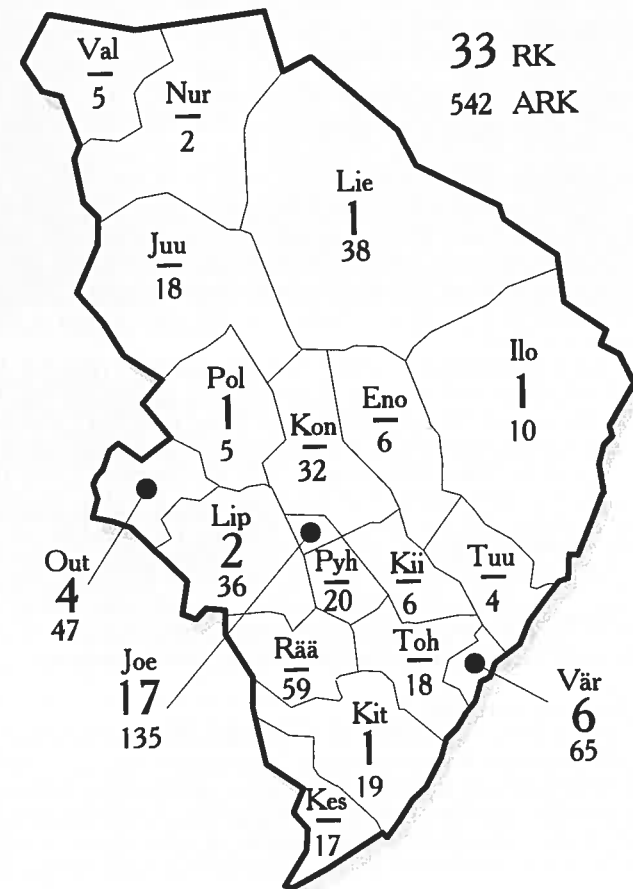
Lyhenteet: * = RK:n tarkastama ja hyväksymä havainto, /1 = koiras, /1 = naaras (esim. 2/1 = parvi, jossa 2 koirasta ja 1 naaras), /1-puk. = naaraspukuinen (so. naaras tai nuori koiras), ad = vanha, juv = nuori, 1kv, 2kv... = 1., 2. jne. kalenterivuoden yksilö, subad = esiaikainen, imm = nuori tai esiaikainen, jp = juhlapukuinen, Ä1 = laulava (1Ä = laulava lintu myös nähty), ä1 = äännelevä, p = paikallinen, m = muuttava, kie = kiertelevä, N, S... = pohjoinen, etelä jne. ilmansuunnat, reng = rengastettu.

Kuntien lyhenteet:

Eno = Eno	Nur = Nurmes
Ilo = Ilomantsi	Out = Outokumpu
Joe = Joensuu	Pol = Polvijärvi
Juu = Juuka	Pyh = Pyhäselkä
Kes = Kesälahti	Rää = Rääkkylä
Kii = Kiihtelysvaara	Toh = Tohmajärvi
Kit = Kitee	Tuu = Tuupovaara
Kon = Kontiolahti	Val = Valtimo
Lie = Lieksa	Vär = Värtsilä
Lip = Liperi	

Havainnoitsijalyhenteet:

Havainnoitsijat ilmoitettu aakkosjärjestyksessä siten, että havainnon ilmoittaja on kuitenkin mainittu ensimmäisenä: HE = Hannu Eskonen, JHa = Jari Halonen, MH = Markku Halonen, JHe = Jari Helstola, PH = Petri Hottola, TI = Tuomas Immonen, VJ = Vesa Jouhki, MK = Matti Kapanen, TK = Timo Karkiainen, LK = Lauri Karttunen, HKI = Hannu Kivivuori, JK = Jari Kontiokorpi, HKo = Harri Kontkanen, KaK = Kari Koskela, KiK = Kimmo Koskela, ELn = Esa Laaninen, ELp = Esko Lappi, AL = Ari Lavinen, HL = Hannu Lehtoranta, KL = Kalle Leivo, ML = Mauri Leivo, PL = Paavo Liimatta, VM = Veikko Makkonen, KM = Kimmo Martiskainen, PM = Pertti Mähönen, ON = Osmo Nyyssönen, PP = Petri Palviainen, AP = Ari Parviainen, OPP = Olli-Pekka Pietiläinen, JP = Jouni Pursiainen, HPä = Harto Päivinen, HPö = Heikki Pönnkä, RR = Raimo Ratilainen, MR = Matti Riikonen, KR = Kauko Rouhiainen, HR = Hannu Räsänen, AS = Andreas Siivonen, JT = Jouko Tiussa, JV = Juha Valonen, KV = Kari Varonen, EV = Esko Veijalainen, AV = Antti Vänskä, PZ = Pentti Zetterberg.

Kuva 2. RK- ja ARK-havaintojen jakaantuminen eri kuntiin.

Lajikohtainen katsaus

Jääkuikka (*Gavia adamsii*) (2,2)

1988 22.-23.10. Rää Vuoniemi 1 1kv p (HKo,PH,MK,AP,JP ym.).

1989 25.5. Tuu Loitimo 1 ad jp p (Markku Tano) (ks. valokuva).

Jäämeren jääkuikkia nähdään itäisessä Suomessa sekä kevät-, että syysmuutolla tavallisempien gavioiden kanssa lähes vuosittain.

Kuva 3. Jääkuikka (Valok. Markku Tano).

***Amerikanjääkuikka (*Gavia immer*) (-,1)**

1990 27.4. Joe Höylas 1 jp (PM).

Maakunnalle uusi laji, joka on tavattu Suomessa runsaat 20 kertaa. Lintuja on nähty enimmäkseen toukokuun puolivälistä alkaen läpi kesän ja myöhemmin lokakuun loppupuolella, mutta kaksi talvi-immeriäkin on löydetty. Joka tapauksessa Joensuun lintu on tavallista aikaisempi kevähavainto.

Pikku-uikku (*Tachybaptus ruficollis*) (7,1)

1988 2.-11.11. Joe Pielisjoki 1 1kv p (HKo).

Merimetso (*Phalacrocorax carbo*) (165,110)

1988 13.5. Joe Yliopisto 2 NE (PZ), 15.5. Lie Lieksanjokisuu 2 p (MO), 2.6. Lie Kaupunginniemi 3 m (MO), 29.8. Joe Linnunlahti 1 imm (HKo), 5.9. Juu Kirkonkylä 1 p (HL) ja Juu Paalasmaa 1 p (U.Halonen), 8.9. Juu Harakkamäki 1 p (Aila Lehtoranta), 9.9. Juu Paalasmaa 1 sama (?) p (H.Kirjavainen), X alku Rää Siurlahti 1 kuollut, Neuvostoliitossa rengastettu (KaK), 6.11. Eno Ahveninen 6 m (MO), XI Kes Piikkeensalmi 1 p (KM)

1989 15.4. Lie Lieksanjokisuu 4 p (MO), 24.5. Kes Rasti 3 N (JK), 5.9. Joe Höylas 21+10+6 S (JP,PZ) ja Joe Linnunlahti 6 m (JP), 10.9. Joe Höyt.kanava 1 imm p (JMa, Ismo Nousiainen), 13.9. Joe Höyt.kanava 1 kie (HKo,JMa), 22.9. Joe Hasanniemi 20 p (Karjalainen-lehti), 23.9. Joe Linnunlahti 1 imm (JMa), 25.10. Joe Linnunlahti 1 ilm. ad kie (HKo,Aki Leinonen), 24.9. Joe Ukonlahti 1 juv p (PZ).

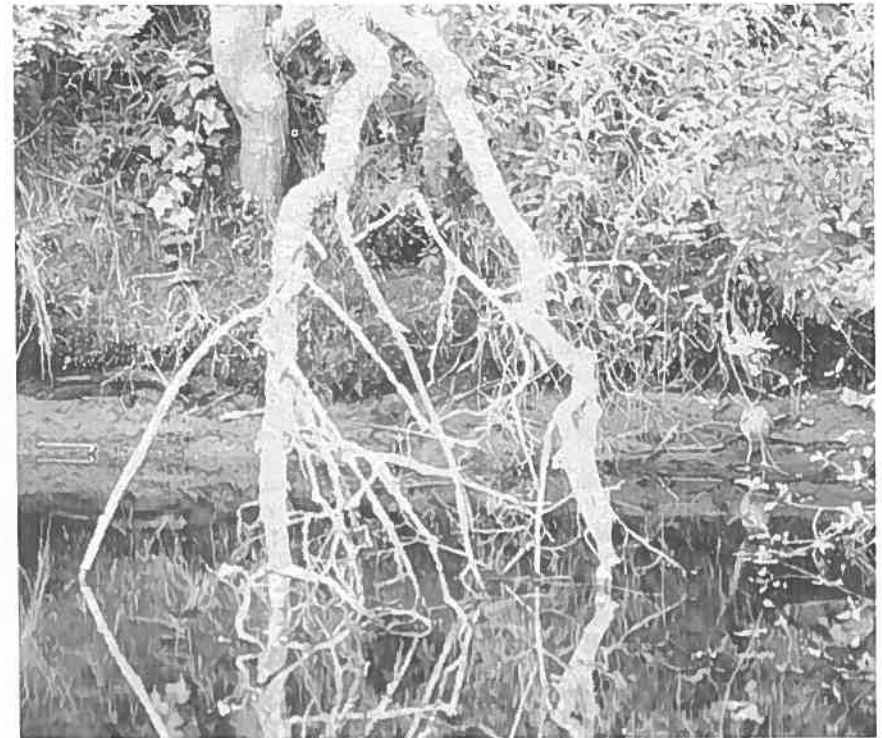
1990 21.4. Kes Purujärvi 1 (KM), 13.5. Joe Linnunlahti 3 N (JP), 17.5. Rää Sampaaninniemi 1 p (MH), 25.5. Joe Höyt.kanava 4 m/kie (HKo,JMi,KR), 28.5. Lie Pielinen 1 p (J.Urhonen), 9.9. Juu Pielinen 2 p (J.Lehikoinen), 21.9. Joe Kuhasalo 1 imm S (tuli Pielisjokea pitkin) (PZ) ja Joe Linnunlahti 1 (sama?) p (HKo), 24.9. Joe Höyt.kanava 1 (HKo,JMa), 20.10. Rää Vuoniemi 3 imm S (HKo,MH,AP).

Merimetso on vähälukuinen keväisin, mutta säännöllisempi syksyllä. 5.9.1989 todettu syysryntäys lienee vahvin Pohjois-Karjalassa todettu merimetsomuutto.

***Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*) (-,1)**

1989 5.7.-VIII alku Vär Selkäkylä 1 2kv p (PH,HKo,Mirja Varonen ym.).

Vuoden 1989 kohokohta Pohjois-Karjalassa. Maakunnalle uusi laji, viides havainto Suomessa. Maanomistajan innostunut ja rakentava osallistuminen teki tapahtumasta kaikille osapuolille miellyttävän, vaikka tarkkailupaikka (kasvillisuudeltaan rehevä kesämökin pihamaa) oli mahdollisimman hankala yli sadan bongarin monituntiselle odottelulle. Lintu piileskeli päivät jossain ja ilmestyi illan hämärtyessä kalastelemaan Jänisjoen rantapenkalle.

Kuva 4. Yöhaikara Jänisjoen rantapenkalla. (Valok. Samps Cairenius)

***Jalohaikara (*Egretta alba*) (1,2)**

1988 13.5. Vär Sääperi 1 (HKi,Kalervo Rinne).

1990 23.5. Joe Höyt. kanava 1jp p/WNW (HKo)

Jalohaikara on nähty Suomessa runsaat 40 kertaa, useimmiten juuri toukokuussa.

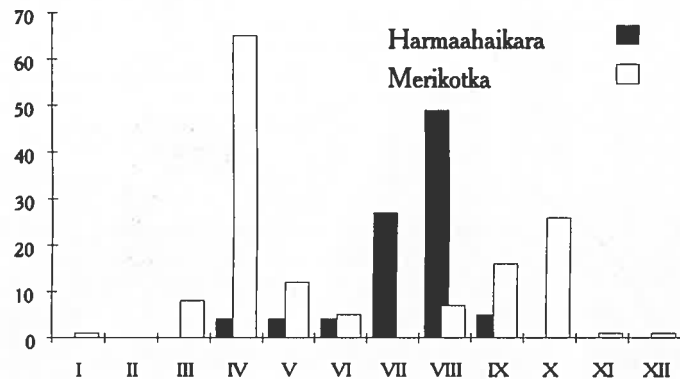
Harmaahaikara (*Ardea cinerea*) (76,30)

1988 1.5. Vär Sääperi 1 (JP,HKo,AP), 4.-5.7. Kit Päätynlahti 1 (VM,Alpo Parkkonen, Pekka Ylhäinen), 14.8. Out Vuonos 1 ad p (AP,PH,HKo,VJ), 24.8. Out Vuonos 1 p (HKo,ELn).

1989 19.7. Ilo Kelsimäjoki 1 p (Seppo Pesu), 31.7. Lip Konttilansalmi 1 p (KR,Ilpo Hiltunen), 31.7. Joe Höylas 1 p/kie (MH), 2.8. Rää Onkamonsjärvet 2 SE (JHe), Out Vuonos seuraavasti: 4.8. 1 (JHe), 5.8. yht. 5 (AV), 10.8. 2 1kv p (AV), 11.8. 3 1kv p (AV), 12.8. 2 1kv p/m iltap. (aamulla ei yhtään !) (AV), 14.8. 1 p (PH,HKo,AP), 15.8. 1 1kv p (AV), 7.-8.8. Lip Pöllänniemi 2 p (Juhani Nuutinen), 2.9. Lip Ojalahti 1 p (LK).

1990 20.5. Joe Höyt.kanava 1 m/p (HKo,JMa,AP), 7.7. Juu Kuhnusta 1 p (A. Gröhn), 21.7. Rää Oravilahti (JHe), VII loppu-5.8. Juu Polvela 1 p (M.Kortelainen), 2.8. Kon Pitkäranta 1 1kv p (HKo), 3.8. Vär Sääperi 1 1kv p (HKo), VIII loppu Lip Riihilampi 1 (Juha Lankinen), 13.9. Out Vuonos 1 S (AV), 13.9. Joe Linnunlahti 1 1kv W (HKo).

Oheisessa kuvassa 5 on esitetty harmaahaikarahavaintojen jakautuminen eri kuukausille. Havainnot painottuvat selvästi (heinä-)elokuulle.

Kuva 5. Harmaahaikara- ja merikotkahavaintojen jakaantuminen eri kuukausille.

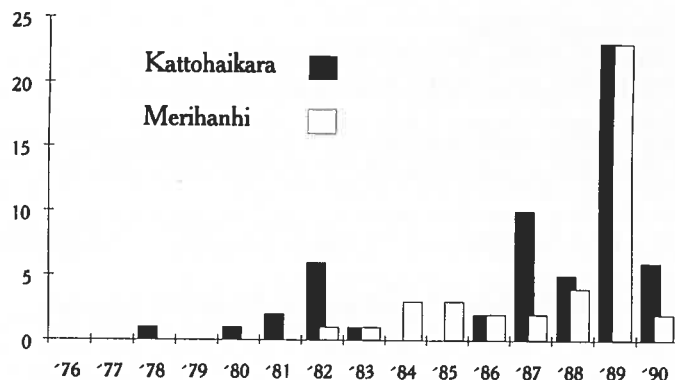
Kattohaikara (*Ciconia ciconia*) (24,34)

1988 18.5. Juu kk 1 (Reijo Linna, Aulis Hyttinen), 30.5. Tuu Saarivaara 1 p (Marja-Liisa Muranen ym.), 31.5. Kit Riihijärvi 1 p (VM, Aulis Tiainen, Markku Lapalainen), 21.7. Nur Salmenkylä 1 p (Kyösti&Helena Haverinen), 22.7. Lip Lammu 1 p (Pentti Timonen ym.).

1989 14.4. Pyh Suhmura 1 (maallikkohavainto, ilm. MH), 24.4. Out Vuonossalo 5 p (Jaakko Varis, n. 1.5. Kesälahti 2 (KM), 4.5. Kit savikko 5 p (monet), 10.5. Lip Sulkama 2 (RR), 15.5. Ilo Lehtovaara 4 (Heikki Lyhykäinen), 15.5. Lie Vieki 1 p (E.Meriläinen), 6.6. Ilo Lamminvaara 1 p (PP), 10.6. Lip Sulkama 1 p (RR), 14.6. Lip Roukalahti 1 (Hannu Räsänen), VI Rää Oravilahti 1 p (Tuomas Logren).

1990 21.5. Vär Niirala 3 p (Jaakko Varonen), 3.6. Lip Riihilahti 3 (PM,Raija Ronkainen).

Kattohaikarahavainnot ovat lisääntyneet 80-luvulla, mikä toivon mukaan heijastelee kannan kasvua jossain lajin pesimäalueella (Kuva 6).

Kuva 6. Kattohaikara- ja merihanhihavainnot Pohjois-Karjalassa vuosina 1976-1990.

Harmaasorsa (*Anas strepera*) (19,8)

1988 2.5. Kit Kiteenlahti 1/ p (VM), 3.-6.5. Lip Ahonkylä 1/1 p (ML ym.).

1989 28.4. Out Vuonos 1 jp/ p (AP,HKo), 30.4. Out Sysmäjärvi 2/ p (MH,HKo, AP), 30.4. Lip Ahonkylä 1/ p (MH,HKo,AP), 3.5. Out Sysmäjärvi 1 jp/ p (PZ), 21.-24.5. Out Sysmäjärvi 1/1 p (JP,PH,MK,AP,EV).

Harmaasorsia nähdään keväisin sen verran säännöllisesti, että lajin vakiintuminen pesimälajiksi tulevaisuudessa on täysin mahdollista.

Haahka (*Somateria mollissima*) (7,1)

1990 2.5. Joe Utra 1/ p (JP,PZ), lintu tallusteli tietä pitkin omakotitalon pihaan noin kilometrin päässä Pielisjoesta.

Verrattuna esimerkiksi rannikollakin vähälukuisiin kyhmy- ja alliaahkoihin haahka on yllättävän kova laji Pohjois-Karjalassa.

Kyhmyhaahka (*Somateria spectabilis*) (2,1)

1989 25.4. Joe Linnunlahti 1 jp/ p (AP,JV ym.).

Spectoja näkyy rannikollakin eniten huhtikuun lopussa ja toukokuun alussa, joten ajankohta on tyypillinen.

Alliahaahka (*Polysticta stelleri*) (73,17)

1989 8.5. Joe Linnunlahti /1 2kv p (HKo), 9.5. Joe Ukonlahti 1/1 m alliparvessa (AP,PH), 14.5. Joe Höyt.kanava 1/ ad jp p (HKo,AP).

1990 12.5. Joe Sulkuniemi 3/6 m (AP), 22.5. Kes Rasti 2/2 p/m (JK).

Alliaahkoja on pääasiassa nähty toukokuussa, jolloin arktisia vesilintuja on muutoinkin liikkeellä. Lajin voi myös löytää alkutalvella sulapaikoista.

Ristisorsa (*Tadorna tadorna*) (1,2)

1988 7.8. Out Vuonos 1 1kv p (PH,HKo,AP).

1990 21.5. Joe Ukonlahti /1 NNW/N (JP,PZ).

Lisäksi yksi aikaisempi ja samalla P-K:n toinen havainto:

1986 25.-26.5. Pol Nisäjärvi 1 p (AP,AL,PL).

Kolme havaintoa muutaman vuoden sisällä herättää toiveita lisähavainnoista.

Kanadanhanhi (*Branta canadensis*) (39,28)

1988 28.4. Lip Heponiemi 1 (KR), 30.4. Joe Höyt.kanava 1 p/m (ML), 2.5. Rää Kivisalmi 1 (HE), 4.-13.5. Lip Riihilahti 1 (LK,KR), 6.5. Out Sysmäjärvi 1 p (ML), 10.5. Lip kk 1 p (ML), 14.5. Vär Sääperi 1 p (AP,HKo,ELn), 22.6. Lie Pudasluhta 3 (MR).

1989 9.4. Eno Rahkeenniemi 1 p (HKo,AP), 14.4. Kit Kiteenjärvi 1 (MH,AP,HKo), 25.4. Joe Linnunlahti 1 p (AP,JV ym.), 2.5. Ilo Kesonsuo 2 p (PP), 13.5. Kon Pitkäranta ä 1 p yöllä (!) (ML,PH,HPö,HR), 23.5. Out Sysmäjärvi 1 p (PH ym.), 28.5. Kit Kiteenlahti 1 p (HKo,Alpo Parkkonen,AP), 2.6. Out Vuonos 1 p (AP), 28.8. Out Vuonos 1 p/m (AV), 24.9. Joe Höyt.kanava 1 kie (JMa,JMi).

1990 27.3. Kit Kiteenjärvi 4 p (MH), 15.4. Joe Linnunlahti 1 p (PZ), 28.4.-2.5. Joe Multimäki 1 p (HKo), 13.5. Toh Rantakylä 1 p (HKo,PP,AP), 19.5. Kit Kiteenlahti 1 p (MH,PM).

Maakunnassa ei ole vielä vakiintunutta kanadanhanhen pesimäaluetta, vaan havainnot koskevat pääasiassa kevätarhailijoita.

*Lyhytnokkahanhi (*Anser brachyrhynchus*) (7,8)

1988 3.-10.5. Lip Ahonkylä 3 p (ML ym.), 4.5. Pol Viklinrimpi 1 p (AP,HKo), 7.5.

Vär Sääperinranta 3 lähti E (PH).

1990 16.5. Out Vuonos 1p/m (AV).

Vuonna 1988 nähtiin yhtä paljon lyhytnokkahanhia, kuin aikaisempina vuosina yhteensä. Koska lyhytnokkahanhi havainnot ovat lisääntyneet rajusti viime vuosina, havaintojen tarkastaminen siirrettiin RK:lta ARK:lle.

Merihanhi (*Anser anser*) (12,29)

1988 29.4. Out Sysmäjärvi 1 p (HKo,PH,AP), 1.5. Rää Oravilahti 1 (MH), 3.-9.5. Lip Ahonkylä 1 p sekä 10.5. 2 p (ML,AP ym.).

1989 25.4. Joe Höyt.kanava 1 p (ELn), 28.5. Vär Sääperi 21 p/kie (HKo,ML,AP), 4.6. Vär Sääperi 1 p.

1990 18.4. Out Vuonos 2 p (AV).

Merihanhi on vuosien mittaan muuttunut säännölliseksi kevätvieraaksi (ks. kuva 6). Tämä ehkä kertoo pesimäkannan vahvistumisesta Suomenlahden itäosissa. Sääperin 21:n linnun parvi on silti poikkeuksellisen suuri ja saattaa liittyä Laatokan ja Äänisen kaakkoispuolella olevaan populaatioon.

Kyhmyjoutsen (*Cygnus olor*) (10,2)

1988 19.6.-3.7. Toh Tohmajärvi 1 ad p (HKo,ML,AP).

1990 V-XI Kit Kiteenlahti ja Päätie 1 p (MH ym.)

Toisin kuin merihanhi, kyhmyjoutsen on edelleen satunnaisvieras, vaikka sekkin on runsastunut selvästi Suomen merialueilla.

Merikotka (*Haliaetus albicilla*) (122,40)

1988 30.3. Lip Viinijärvi 1 ad N (ML,AP), 10.4. Kon Selkie 1 ad NNW (HKo), 17.4. Joe Rantakylä 1 3kv NE (PH,HPä), 30.4. Vär Saarivaara 1 imm NNE (HKo,TK, ELn,AP,JP), 1.5. Vär Sääperi 1 ja 1 imm. (JP,HKo,AP), 2.5. Vär Uusikylä 1 imm. N (PH,PL,AP), 12.10. Kit Päätyenlahti 1 subad kie (MH), 20.10. Rää Vuoniemi 1 ad S (AP,ELn), 22.10. Vär Kukkovaara 1 imm. SE ja 1 ad SE (PH,PZ)..

1989 20.3. Joe Linnunlahti 1 ilm. ad N ja 1 N (AP,JV), 24.3. Kes Mäntyniemi 1 ad m (TI,KM), 28.3. Joe Pilkonniityt 1 ad m (ELn), 1.4. Eno Uimaharju 1 ad m/p (HKo,AP), 3.4. Pyh Mulo 1 ad + 1 SE (AP), 8.4. Vär Sääperi 1 imm. m (AP,HKo, PZ), 20.4. Joe Rantakylä 1 imm NE (HKo, Jarmo Louhelainen, AP,JV), 30.4. Juu Etelä-Vuokko 1 imm NW (JHa), 22.6. Ilo Kesonsuo 2 ad p (PP), 8.9. Joe Kontiosuo 1 ilm. ad p (AS), 22.9. Joe Yliopisto 1 ad (JMa), 7.10. Rää Kiesjärvi 1 n2-3kv S (PH ym.).

1990 9.4. Joe Karsikko 1 ad/subad m (JP), 13.4. Pol Martonvaara 1 imm (VJ, Eija Jouhki), 14.4. Vär Sääperi 1 subad NW ja 1 imm. S (HKo,MH,AP), 21.4. Kes Purujärvi 1 ad m (KM,TT), 23.4. Out Sysmäjärvi 1 ad p (AV), 19.-21.5. Kon Pitkäranta 1 n6 kv p (ML,PH,AL,AP,HPö,HR), 22.9. Pyh Mulo 1 imm. SW (AP,MH,S.Hämäläinen,HKo), 13.10. Lie Koli 1 ad (Risto Sulkava), 14.10. Toh Hukkala 1 imm E (JP), 19.10. Rää Vuoniemi 1 SW (MH).

Merikotkan esiintyminen noudattaa kuvan 5 mukaista tuttua kaavaa: vanhojen lintujen päämuutto menee maaliskuuhuhtikuussa, minkä jälkeen nuoria lintuja näkyy harhailemassa alkukesään asti. Syysmuutto painottuu useimmiten syys-lokakuun vaihteeseen. Talvea merikotkat viettävät jossain muualla kuin Pohjois-Karjalassa. Muuttomatallaan merikotkat selvästi lähtevät liikkeelle vasta päivän lämmettyä, koska suurin osa merikotkista on nähty klo 12-13 (8), 13-14 (5) tai 16-17 (4). 29:stä havainnosta vain kolme oli tehty ennen klo 10.

***Kiljukotka (*Aquila clanga*) (8,2)**

1988 29.4. Joe Karsikko 1 subad NW (JP), 14.7. Lip Kaatamo 1 2kv rengastettiin (MK,LK,JP ym.).

Karsikon lintua seurattiin autolla lentokentän pohjoispuolitse Lip Kontkalaan asti, jossa se muutti SW.

***Pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*) (9,2)**

1989 11.5. Joe Repokallio 1 NW (MK) ja 12.5. Out Sysmäjärvi 1 (sama?) NNW (ML).

Kaksi määritettyä pomarinaa kolmivuotisjaksolla on hieman vähemmän kuin viime vuosina keskimäärin. Tosin iso osa Aquila-kotkista jää määrittämättä.

Kilju-/pikkukiljukotka (*Aquila clanga/pomarina*) (7,2)

1988 30.4. Vär Sääperi 1 m (JP,PH,MK,TK,HKo,ELn,PL,AP ym.).

1990 22.4. Vär Sääperi 1 ENE (HKo,MH).

***Arokotka (*Aquila nipalensis*) (1,1)**

1988 30.4. Vär Sääperi 1 2kv NNE (MK,PL).

Riemukas, mutta myös kovin katkera havainto. Paikalla ollut runsas harrastajaporukka hajaantui autoilla etsimään vähän aiemmin nähtyä clarinaa. Vain MK ja PL sattuiivat paikalle kun nuori arokotka muutti matalalla kaarrella Sääperin yli...

Kilju-/pikkukilju-/arokotka (*Aquila cla/pom/nip*)

1988 8.5. Vär Sääperi 1 NW (HKo,MK,AP ym.).

Maakotka (*Aquila chrysaetos*) (54,4)

1988 13.10. Joe Noljakka 1 imm. m (ELn).

1989 30.3. Juu Vihtasuo 1 imm (JHa,Henna Halonen), 29.9 Rää Vuoniemi 1 S (JP), 1.10. Rää Vuoniemi 1 subad SW (HKo,MH,HM,MO,AP,JP).

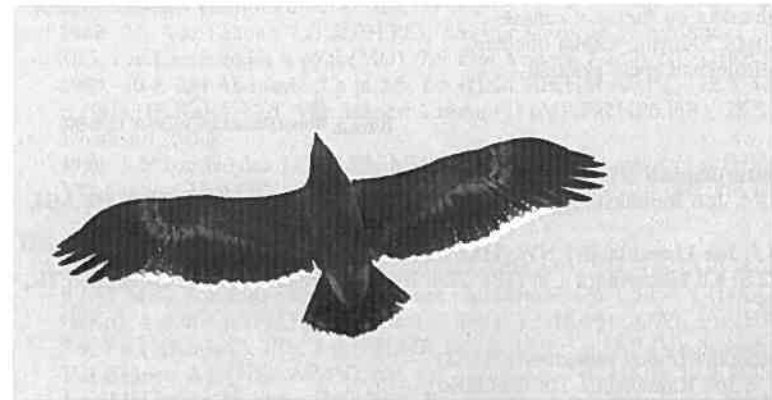
Maakotka, vaikka pesiikin maakunnassa, on jatkuvasti paljon vähälukuisempi kuin merikotka, vaikka laji jo Etelä-Karjalassa on melko säännöllinen läpimuuttaja. Jopa muita Aquila-lajeja nähtiin yhteensä maakotkia enemmän.

Kotka-laji (*Aquila/Haliaetus*)

1988 2.4. Toh Hirvisuo 1 m (Heikki Saarialho), 15.4. Pyh Mulo 1 N (HKo,MK,AP), 19.4. Lip Viinijärvi 1 W (HKo,ML,AP), 22.10. Rää Vuoniemi 1 m (HKo,PH,AP,PZ).

1989 1.10. Rää Vuoniemi 1 S ja 1 S (HKo,MH,MO,AP).

1990 1.5. Out Vuonos 1 N (AV), 18.11. Lie Sokojärvi 1 (Seppo Vatanen).

Kuva 7. Aasian arojen kuningas kunnioitti jo toistamiseen maakuntaamme vierailullaan ja vierailu otettiin ilolla vastaan. Kuvan 2kv arokotka ikuistettiin Keniassa helmikuussa-91 (Valok. Mauri Leivo).

Haarahaukka (*Milvus migrans*) (44,8)

1988 22.4. Vär Sääperi 1 (JP), 23.4. Lie Pärnävaara 1 NE (MO,KN), 23.4. Kit Puhos 1 ad N (PH,ML,HPö), 8.5. Kit Puhos 1 (ML,PH,HPö).
 1989 14.4. Joe Kiviniemi 1 (AP,JV), 15.4. Vär Uusikylä 1 ad N (PH,HPö,PZ ym.), 22.4. Kit Pekonmäki 1 ad NW (AP,HKo,MH), 24.4. Pyh Mulo 1 NW (AP,MK,JV), 29.4. Out Sysmäjärvi 1 ad N (PH,Rauno Keltanen), 9.6. Toh Peijonniemenlahti 1 ad (T.Oesch, J.Talvio, P.Yliluoma).

Aro-/niittysuohaukka (*Circus macrourus/pygargus*) (5,5)

1988 2.5. Vär Sääperi /1-puk. m (AP,PH,PL), 7.5. Joe Utran kanava /1 ad SE (ML), 12.5. Vär Sääperi /1-puk. NE (ML,PH,HPö).
 1989 12.5. Out Sysmäjärvi /1 ad N (ML).
 1990 14.5. Out Sysmäjärvi /1-puk. N (ML,KL).

***Tunturihaukka (*Falco rusticolus*) (1,1)**

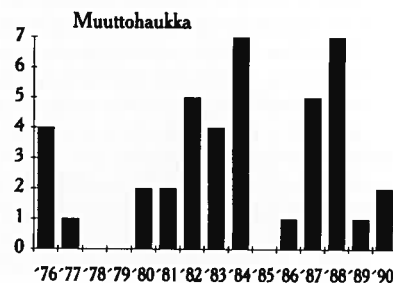
1989 26.4. Joe Utra 1 NE (HKo).
 Lisäksi yksi hyvin vanha havainto:
 1914 30.10. Lie (ent. Pielisjärvi) /1 nuori ammuttu ja taltioitu Helsingin Yliopiston kokoelmiin (ilmoitti ELP).

Muuttohaukka (*Falco peregrinus*) (35,9)

1988 30.4. Joe Höylas 1 NW (ML), 10.5. Lip Heponiemi 1 2kv (HKo, AP), 10.5. Vär Sääperi 1 ad p (PH, ON,HR) ja Vär Niirala 1 tod.näk. sama ad (JP,MK), 19.5. Kon Pitkäranta 1 2kv p (PH), 23.5. Kes Rasti 1 2kv NNW (JK), 7.10. Rää Vuoniemi 1 ad m (AP,HKo,JP,JV).
 1989 6.10. Joe Höylas 1 ilm. ad SW (AP).
 1990 22.9. Rää Vuoniemi 1 ad

SW ja 1 ad SW (PH,MH,TK,HKo, AP ym.)

Muuttohaukka on tuntunut runsastuvan sitten 70-luvun, vaikka oheinen tilasto ei olekaan aivan yksiselitteinen.

Kuva 8. Muuttohaukka havainnot 1976-90.

Muutto-/tunturihaukka (*Falco peregrinus/rusticolus*)

1988 19.4. Joe Rantakylä 2 N (PH), 16.10. Rää Vuoniemi 1 WSW (HKo,HE,MH, AP).
 1989 3.5. Joe Linnunlahti 1 NW (HKo), 3.9. Out Vuonos 1 (AV).
 1990 22.9. Kii Heinävaara 1 m (JP), 22.9. Rää Vuoniemi 1 SW (PH,MH,HKo,TK, AP ym.).

***Punajalkahaukka (*Falco vespertinus*) (23,2)**

1988 7.9. Joe Rantakylä 1 1kv (PH,HKo).
 1990 1.6. Out Sysmäjärvi 1 2kv/ p (PH).

Kuva 9. Kovasti nuolihaukkaa muistuttava punajalkahaukka nähdään Pohjois-Karjalassa lähes vuosittain. Nuori lintu, syyskuu-90, Turkki (Valok. Mauri Leivo).

Viiriäinen (*Coturnix coturnix*) (14,7)

1988 3.-4.7. Rää Oravilahti Ä 1 (AP,HKo,ELn,PZ).
 1989 14.6.-3.7. Rää Oravilahti Ä 2 (MH), 18.6. Lip Viinijärvi Ä 1 (AP,HKo), 28.11. Val Karhunpää /1 kohmettunut, toimitettiin Heinolan lintutarhaan (HL,Pentti Nevalainen).
 1990 9.6. Rää Oravilahti Ä 2 (MH).

Keräkurmitsa (*Eudromias morinellus*) (7,12)

1988 Vär Niirala 2/1 p (Petro Pynnönen).
 1990 5.9. Out Vuonos 2 ad + 6 1kv m/p/m (AV), 24.9. Out Vuonos 1 1kv p (AV). Vuonoksen 8 linnun parvi lähes tuplasi maakunnan keräkurmitsasumman. Vuonoksen kuiva lietemäki, jossa kurmitsat viihtyvät, on varsin erikoinen biotooppi. Laji saattaa olla osittain laiminlyöty, koska se muuttoaikaankin tuntuu viihtyvän vähemmän retkeilyillä kuivilla biotoopeilla (kuivat pellot, savikot yms.).

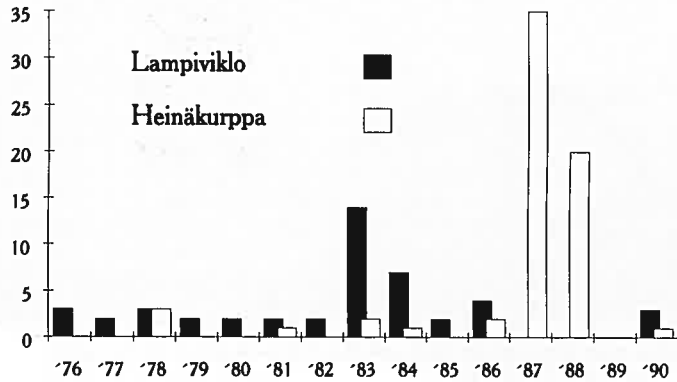
Mustapyrstökuiri (*Limosa limosa*) (29,13)

1988 2.5. Vär Sääperi 1 (AP,PH,PL), 7.5. Vär Uusikylä /1 soidintava p (PH,HKi), 16.5. Lie Lamminkylä 1 p/N (MO), 7.8. Out Vuonos 1 ad p/NE (HKo,PH,AP).
 1989 30.4. Lip Ahonkylä 3 p ja 3.5. 1 p (HKo,MH,HM,AP,PZ), 12.5. Vär Sääperi 1 p (MH,HE,KaK), 13.5. Vär Sääperi 1 sama (?) (ML,PH,HPö,HR), 28.5. Vär Sääperi 1 lasketui (ML).
 1990 5.5. Joe Höylas 1 (JMi,PM,MH), 11.5. Joe Höyt.kanava /1 p (HKo,PP), 13.5. Vär Sääperi 1/ p (HKo,PP,AP), 14.-16.5. Out Sysmäjärvi 1 p (ML ym.).

Heinäkurppa (*Gallinago media*) (50,21)

1988 Pyh Mulo seuraavasti: 14.8. 3 p (HKo,PH,AP), 21.8. 1 p (AP) ja 2.9. 1 ilm 1kv p (AP,MK), Joe Linnunlahden ravirata seuraavasti: 1.9. 1 ad + 2 (HKo), 3.9. 2 p (HKo), 4.-5.9. 4 p (PH,HKo,AP), 6.9. 1 juv + 1 (HKo ym.), 7.9. 1 p (HKo,PZ ym.), 8.9. 1 p (HKo ym.), 10.9. 3 p (PH,MK,TK) ja 13.9. 1 p (AP,JV). Näiden lisäksi: 5.9. Vär Sääperi 2 p (HKo,AP,JV), 6.9. Joe Multimäki 2 p (HKo), 10.9. Rää Haapasalmi 1 p (MH,Pekka Halonen,JMi), 16.9. Juu Vuokko 1 p (JHa), 12.10. Joe Höylas 1 p (AP,JV).

1989 9.9. Vär Sääperinranta 1 p (AP,HKo).
Huippuvuotta 1987 seurasi toinen hyvä vuosi. Vähälukuisuus sen jälkeen on varmasti todellista, koska lajia etsitään syksyisin systemaattisesti (ks. kuva 10). Lajin esiintymistä on pohdittu erikseen johdanto-osassa.

Kuva 10. Lampiviklon ja heinäkurpan esiintyminen Pohjois-Karjalassa vuosina 1976-90.

***Lampiviklo (*Tringa stagnatilis*) (40,3)**

1990 6.5. Vär Sääperi 2 p/NW (HKo,MH), 10.-23.5. Out Systeemjärvi 1 p (AV,PH ym.).

Lajin pitkäaikainen vakaa esiintyminen katkesi muutamaksi vuodeksi (ks. kuva 10).

Rantakurvi (*Xenus cinereus*) (33,1)

1990 14.5. Kon Häikänniemi 1 p (PZ).

1970-luvun ja 1980-luvun alun Outokummun "kulta-aikojen" jälkeen lajista on tullut melkoinen harvinaisuus Pohjois-karjalassa.

***Avosetti (*Recurvirostra avosetta*) (2,2)**

1988 18.5. Joe Linnunlahti 2 SE (MK,JP).

Edelliset havainnot ovat 70-luvulta Lieksasta ja Outokummusta.

Leveäpyrstökihi (*Stercorarius pomarinus*) (58,2)

1988 14.5. Joe Ukonlahti 1 vaalea ad NE (JP,MK,PL).

1990 22.5. Joe Ukonlahti 1 vaalea ad NNW (AP,MH,JV), 22.9. Rää Vuoniemi 1 1kv S (PH,MH ym.).

Lajin esiintymisessä on vuosittain suuria vaihteluita (ks. kuva 11).

Merikihi (*Stercorarius parasiticus*) (267,59)

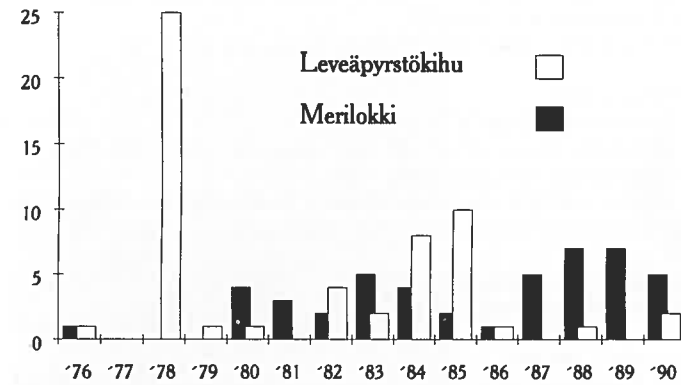
1988 16.5. Joe Höyt.kanava 1 vaalea ad p (AP), 18.5. Joe Linnunlahti 2+2 vaaleaa ad m aamulla (JP,PZ) ja 2+2 m illalla (AP,MK,TK,JP), 23.5. Kes Rasti 5 vaaleaa ad p (JK), 24.5. Kes Rasti 10 vaaleaa ad m (JK,Pertti Martiskainen,EV), 24.5. Joe Onttola 9 vaaleaa ad N (ML), 25.5. Joe Höyt.kanava 6 vaaleaa ad N (ML,PH,HPö), 25.9. Rää Vuoniemi 2+1 vaaleaa ad m (MH,KK), 7.10. Rää Vuoniemi 1 vaalea ad SW (HKo,AP,JP,JV), 11.10. Vär Kukkovaara 1 vaalea ad m (JP).

1989 13.5. Kon Sipri 1 vaalea ad m (ML,PH,HPö,HR), 27.5. Joe Linnunlahti 1 vaalea ad N (ML,MK,HKo,AP,JP), 27.8. Rää Vuoniemi 1 vaalea ad SW (AP).

1990 16.5. Joe Linnunlahti 3 vaaleaa ad N (AP,JV), 22.5. 1 vaalea N Kes Rasti

(HKo, JK), 22.5. Joe Ukonlahti 2 vaaleaa ad NNE (AP,JV), 24.5. Joe Linnunlahti 1 tumma NW (PZ).

Toukokuinen säännöllinen ja melko runsas läpimuutto Pohjois-Karjalassa on tunnettu jo 1960-luvulta lähtien. Sen sijaan syksyisen muuton säännöllisyys on alkanut selvitä vasta 1980-luvun loppupuoliskolla.

Kuva 11. Leveäpyrstökihiin ja merilokin esiintyminen Pohjois-Karjalassa vuosina 1976-90.

Kihu-laji (*Stercorarius sp.*)

1988 30.5. Kes Rasti 1 vaalea SW (JK,OPP,EV), 30.10. Rää Vuoniemi 1 juv kie (AP,HKo), 22.10. Rää Vuoniemi 1 vaalea m (HKo,PH,AP,PZ).

1990 22.9. Rää Vuoniemi 1 juv m (HKo ym.).

Kuva 12. Merikihi muuttaa keväällä ja syksyllä säännöllisesti Itä-Suomen läpi. Useimmat havaituista merikihiusta ovat olleet vaalean värimuodon vanhoja lintuja. (Valok. Mauri Leivo).

Merilokki (*Larus marinus*) (28,13)

1988 17.4. Eno Ahveninen 1 ad p (HKo,AP,EL), 20.4. Joe Rantakylä 1 ad W (PH), 22.4. Lie Lieksanjoki 1 ad p (MO), 28.4. Joe Höyt.kanava 1 subad (AP,HKo), 3.-7.5. Rää Haapasalmi 1 ad (MH), 7.5. Vär Sääperi 1 3kv p (PH,HKi), 17.9. Rää Vuoniemi 1 ad kie (PH,HKo,AP).

1989 19.3. Eno Uimaharju 1 ad p (HKO,AP), 27.3. Pyh Mulo 1 ad m (AP,HPä), 11.4. Joe Kiviniemi 1 ad NE (AP), 13.4. Joe Kiviniemi 1 ad m (AP,JV), 14.4. Joe Kiviniemi 1 ad m (AP,JV), 9.9. Joe Repokallio 1 1kv p (PZ) ja 21.-n.28.9 Joe Repokallio 2 1kv p (HKO).

1990 19.3. Joe Linnunlahti 1 ad NE (JV), 25.3. Joe Karsikko 1 ad kie (HKO,AP), 4.4. Joe Linnunlahti 2 ad p (AP,JV), 14.4. Rää Vuoniemi 1 ad p (MH, Sirpa Hämäläinen), 15.4. Joe Utran kanava 1 ad p (JP).

Merilokkihavainnot ovat lisääntyneet selvästi viime vuosina (ks. kuva 11).

Isolokki (*Larus hyperboreus*) (9,4)

1988 3.11. Kon Puntarikoski 1 2-3kv p (HKO).

1989 24.3. Eno Uimaharju 2kv p (AP,JV), 9.5. Joe Ukonlahti 1 2kv p/NE (PZ).

1990 24.4. Joe Utran kanava 1 subad m (PM).

Luvut lajinimen perässä sisältävät iso-/grönlanninlokkit, koska nämä käytännössä ovat isolokkeja. Grönlanninlokki on tavattu maasamme vasta puolenkymmentä kertaa.

Iso-/grönlanninlokki (*Larus hyperboreus/glaucoides*)

1990 26.4. Vär Hopeakallio 1 subad ENE (PZ,HPä).

Mustatiira (*Chlidonias niger*) (64,10)

1989 14.6.-1.7. Kon Pitkäranta 2 jp p (HKO) ja 30.6. Joe Utran kanava 1 jp p (HKO, PM).

1990 14.5. Lip Heponiemi 1 jp p (ML,KL), 22.5. Juu Kannas Kaajanlampi 1 (HL,JL, Harri Kirjavainen), 9.6. Rää Lamminpohja 1 ad jp p (HKO,AP), 11.6. Rää Kiesjärvi 3 p (KiK) ja 15.6. Rää Lamminpohja 2 jp p (AP,K.Kuitunen).

Havainnot tyypillisesti loppukeväältä ja alkukesästä.

Räyskä (*Sterna caspia*) (16,8)

1989 2.-5.5. Kit Kiteenlahti 2 p (MH), 24.5. Kes Rasti 1 (Esko Veijalainen, Jari Kontiokorpi), 26.5. Toh Kirkkoniemi 2 ad (samat kuin Kit?) (ML), 6.-13.8. Toh Tohmajärvi 2 ad (samat kuin Kit ja Toh?) (HKO, Marko Törnqvist), 13.8. Out Sismäjärvi 1 ad (AP,JV).

1990 4.8. Rää Vuoniemi 1 ad (JHe).

*Riuttatiira (*Sterna sandvicensis*) (-,1)

1989 26.5. Lie Kevätlahti 1 (MO)

Maakunnalle uusi laji! Riuttatiirahavainnot ovat vuosi vuodelta lisääntyneet Suomenlahdella, mutta sisämaahavainto on erittäin merkittävä.

Lapintiira (*Sterna paradisaea*) (n.103,n.33)

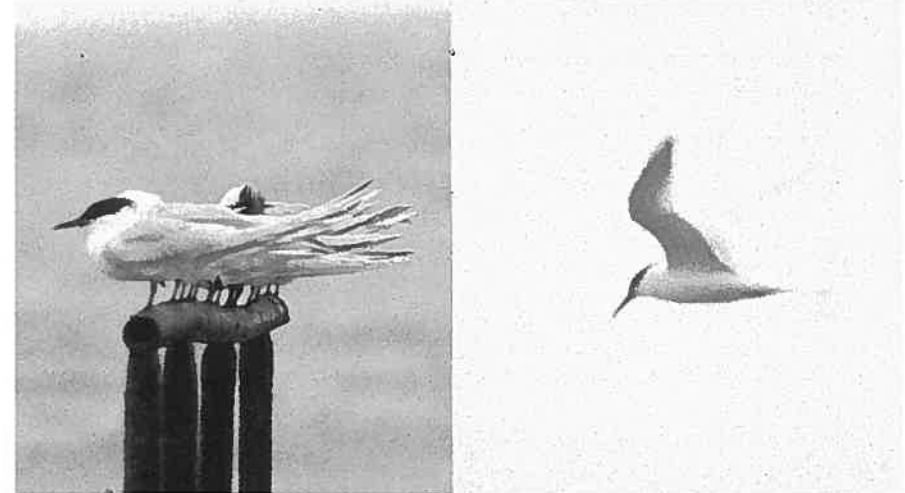
1988 12.5. Out Sismäjärvi 2 p (JP,MK), 16.-17.5. Lie Pokronlampi 1-3 p (MO), 23.5. Out Sismäjärvi 1 p (PH), kesä Joe Ukonlahti 1/1 + 2 pull., jotka rengastettiin (JP,PH,MK,AP).

1989 4.5. Kit Päätteenlahti 1 (HKO,MO,MH), 12.5. Joe Ukonlahti 2 p (AP), 23.5. Out Sismäjärvi 1 p (PH ym.), 28.5. Toh Niemelä 1 (HKO,AP) ja 28.5. Vär Sääperi 1 p (ML), 4.6. Out Sismäjärvi 2 p (AP,HKO) sekä 18.7. Joe Ukonlahti 1 p (AP) ja 23.7. Joe Ukonlahti 3 ad p (AP,AV).

1990 12.5. Vär Sääperi 1 p (AP,MH), 18.5. Rää Samppaanniemi 1 kie (MH,PM), 22.5. Joe Ukonlahti 2 p (AP,JV,PZ), 9.6. Lip Riihilahti 1 p (AP,HKO), 16.6. Joe Ukonlahti 3 ad p (AP,K.Kuitunen), 13.7. Juu Pielinen 2 ad, jotka ruokkivat 2 juv. lintua (!) (JHa).

Yllättävät pesimähavainnot herättävät heti kysymyksen siitä, minkä verran lapin-

tiiroja löytyy maakunnan muista tiirayhdyskunnista. Laji pesii rannikkoalueiden lisäksi myös Pohjois-Suomen sisämaassa ainakin Oulujärvelle asti, joten yksittäiset pesijät Pohjois-karjalassa eivät olisi mitenkään odottamattomia. Muutonaikaiset havainnot keskittyvät toukokuulle, syksyllä laji on hyvin harvinainen.

Kuva 13. Lieksan riuttatiirahavainto on erittäin merkittävä ja luultavasti ainoa sisämaassa tehty Suomessa. Nämä "voileipätiirat" (englanniksi Sandwich Tern) kuvattiin Mustallamerellä huhtikuussa-85 (Valok. Mauri Leivo).

Uuttukyyhky (*Columba oenas*) (?,11)

1988 15.4. Pyh Mulo 1 N (PH,HPä), 29.4. Vär Sääperi 1 NNW (PZ), 30.4. Vär Sääperi 1 m (PH,MK, TK,HKO,ELn,PL,AP,JP).

1989 7.4. Pyh Reijola 1 (AP), 4.5. Vär Sääperi 1 (HKO,MO,MH) ja 13.5. Pyh Mulo 1 (HKO,AP).

1990 12.4. Vär Sääperi 1 (AP,JV), 13.4. Vär Hopeakallio 1 m (PZ), 22.4. Vär Sääperi 1 (HKO,MH,JP), 20.5. Pol kk 1 p (PZ) ja 22.6. 2p Rää Sangenlahti (MH). Turhaan ei "uuttaria" otettu ARK-listalle - laji on sangen harvinainen maakunnasamme

Turturikyyhky (*Streptopelia turtur*) (47,12)

1988 19.6. Vär Sääperi 1 p (HKO,AP), 24.7. Kon Lehmo 2 p (Arto Airaksinen), 13.8. Vär Sääperi 2 ad (HKO,AP) ja 22.10. Tuu Herajärvi 1 (Ahti Solonen, PP).

1989 13.5. Kit Kiteenlahti 2 p (ML,PH,HPö,HR), 29.5. Lie Kitsi 1 (MR), 3.6. Toh Kirkkoniemi 1 (HKO,AP, HM), 10.6. Vär Sääperi 1 (HKO,AP) ja 1.7. Vär Sääperi 1 mahd. sama p (PZ).

Turturikyyhky ei vielä ole vakiintunut Pohjois-karjalaan, vaikka se pesii jo paikoin Etelä-Karjalassa.

Turkinkyyhky (*Streptopelia decaocto*) (22,5)

1990 4.5. Juu Vihtasuo 1 (Jari Halonen, Henna Halonen), 8.5. Joe Vehkalahti 1 p/SE (PZ), VI Rää kk 1 (Hannu Eskonen) ja 22.5.-22.7. Lip Keskusta 2 (LK,JMi, Juha Kosonen).

Turturi-/turkinkyyhky (*Streptopelia sp.*)

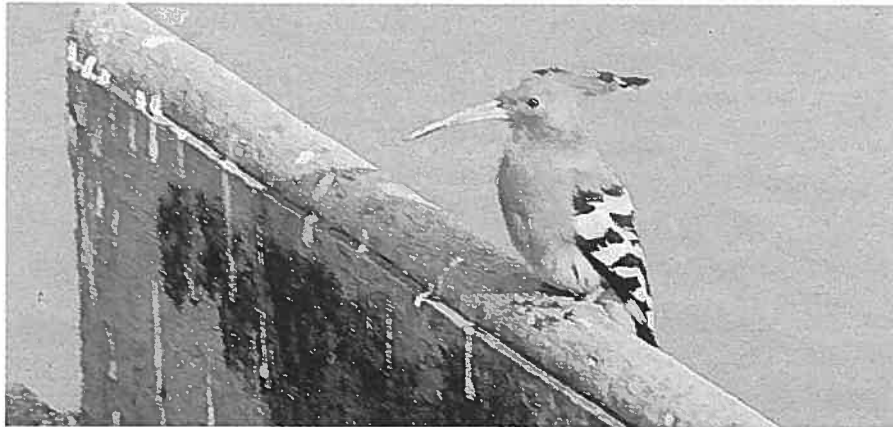
1988 5.6. Rää Haapasalmi 1 (MH).
1989 13.7. Toh Kirkkoniemi 1 p (PZ).

Tunturipöllö (*Nyctea scandiaca*) (5,2)

1989 1.11. Juu Matara 1 ad (Erkki Laine, ilm. HL) ja 21.12 Lip Siikakoski 1 kv (A. Juvonen, AV).
1990 13.4. Out Lappala 2kv p (AP,JV).
Tunturipöllöä ei nähdä maakunnassamme läheskään joka vuosi.

Harjalintu (*Upupa epops*) (n.15,12)

1988 7.-12.10. Juu Petrovaara 1 (HL).
1989 14.9. Tuu Kovero 1 (Ulla Jolkkonen,PP), 27.9. Out Kalaton 1 (AV), 27.9.-21.11. Nur Porokylä 1 (Osmo Kotilainen, Anne Malk, Erkki Timonen, ilm. HL), 1.-4.10. Rää Oravisalo 1 (Tuomas Logren, Harri Huikuri, Hannu Eskonen) ja 14.-16.10. Rää Kylmäpohja 1 (Heikki Kinnunen, ilm. MH).
1990 10.9. Lie Tiensuu 1 (ELp), 13.9. Joe Ilosaari 1 (Jouni Koskela), 14.-25.9. Kes Kereli 1 (KM), 15.9. Kes Karjalan Kievari 1 (KM), 17.9. Joe Linnunlahti 1 (HKo) ja 25.9. Ilo Lapiovaara 1 (Eila Hakkarainen, ilm. HKo).
Vuosi 1989 oli ennätyksellinen ja muutoinkin maakunnan harjalintusumma lähes kaksinkertaistui.

Kuva 14. 1989-90 olivat hyviä harjalintuvuosia. Lajin löytää todennäköisimmin syys-lokakuussa. (Valok. Juha Miettinen).

Harmaapäätikka (*Picus canus*)

1989 15.8. Out Vuonos 1 (AV) ja 26.11.-22.12. Rää kk /1 (MH, Tuomas Logren).
1990 16.9. Rää Vuoniemi 1 SE (HKo), 5.10.- Kii Särkivaara 1/ ruokinnalla (Ikonen), 26.10. Pyh Hammaslahti 1 p (Aarne Lievonen), X-XI Joe Iiksenvaara /1 ruokinnalla (Jari Kaasinen), 1.11. Lip Kuorinka 1/ (Kauko Niiranen), 8.11. Kii Särkivaara 1 (AP,MH), 12.11. Out Pohjoisaho 1 (AV), 15.11.- Ilo Sianvaara 1/ ruokinnalla (Uuno Jeskanen), XI Toh Onkamo /1 ruokinnalla (Teuvo Pakarinen), 19.12. Kes kk 1 p (KM), XII-läpi talven) Kes Leveäkivi /1 ruokinnalla (KM).

Valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*) (38,5)

1988 27.5. Kon Kolvananuuro 1/ (ML,PH).
1989 29.10. Out Kaasila 1/ ad (AV).
1990 15.4. Vär Kunnantalo 1 (AP,JP), 2.10. Joe Höylas /1 r (JMi,MH), 7.10. Joe Höyt. kanava 1/ ad (VJ), 2.12. Joe Noljakka /1 (AS).

Lisäksi Pohjois-Karjalassa pesii puolenkymmentä paria, joita suojelusyistä ei käsitellä tässä.

Tunturikiuru (*Eremophila alpestris*) (? ,45)

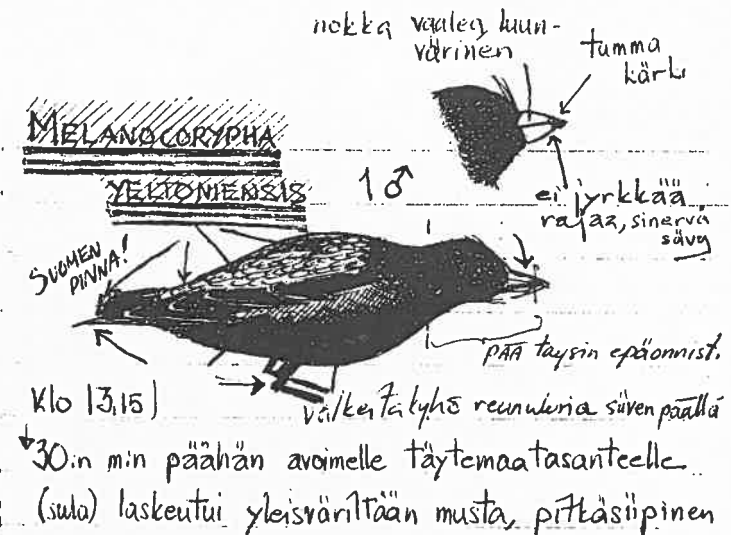
1988 19.4. Pyh Mulonmäki 1 m (JP), 20.4. Pyh Mulo äi m (ML,ON,AP), 22.-29.4. Lie Kaupunginniemi 6-8 p (MO), 30.4. Vär Uusikylä 3 m (PH), 1.5. Kes Tukholma 10 p (PH,HPö), 3.-5.5. Joe Linnunlahti 8 (HKo, Risto Sulkava) ja 7.5. Vär Sääperi 2 m/p (HKo,PH,ELn,AP,JP).
1989 20.-22.4. Joe Linnunlahti 2 (TK,AP,ELn,PZ), 14.10. Rää Löttölä 1 (HKo,AP, ELn, Anssi Vähätalo), 15.10. Rää Vuoniemi 3 SE (AP,HKo), 17.10. Joe Höyt.kanava 1 (HKo) ja 28.10. Rää Vuoniemi 1 S (AP,HKo,PZ) ja 22.10. Joe Pilkko 3 (JP).
1990 15.4. Vär Sääperi 1 p (JP,TK,HKo,AP,KV).
Tuntuu siltä, että tunturikiuruja näkyy enemmän kuin 80-luvun alun huonoimpina vuosina.

Kangaskiuru (*Lullula arborea*) (14,1)

1988 10.4. Joe Noljakka 1 ad p (ML,ELn).
Kangaskiuru on tätä nykyä Pohjois-Karjalassa kova laji. Lajille sopivilla pesimäbiotoopeilla kuitenkin retkeillään vähän, joten pesiviä parejakin periaatteessa mahtuu maakuntaan.

***Mustakiuru (*Melanocorypha yeltoniensis*) (-,1)**

1989 24.3. Joe Linnunlahti 1/ p (PZ,Teija Zetterberg,JP,PH).
Kaikkien rarien äiti! Suomelle uusi lintulaji, jonka lähimmät pesimäalueet sijaitsevat Kaspianmeren takana. Laji on osittaismuuttaja, jota pesimäajan ulkopuolella nähdään pohjoisempanakin. Kevätmuutto tapahtuu maaliskuun loppupuoliskolla. Mustakiuru on kuitenkin Euroopassa ensimmäisen luokan rareteetti, joka on tavattu viimeisen 30 vuoden aikana vain muutamia kertoja, edellisen kerran Puolassa tammikuussa 1988. Samana keväänä (8.4.) tavattiin mustakiuru myös Jurmossa.

Kuva 15. Alkuperäismateriaalia yhden lintuharrastusuran huippuhetkiltä! (Piiros Pentti Zetterberg).

***Mustaotsalepinkäinen (*Lanius minor*) (3,1)**

1989 6.8. Vär Sääperi ad (HKo, Marko Törnqvist).

***Isokirvinen (*Anthus noeseelandiae*) (3,1)**

1988 6.9. Joe Linnunlahti 2 1kv p (HKo ym.) Edelliset havainnot ovat vuosilta 1986 ja 1987 (2).

***Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*) (2,1)**

1988 22.8. Joe Repokallio + 1kv p (MK).
Tavattu P-K:ssa aiemmin -71, -73, -78 (kahdesti).

***Vuorivästäräkki (*Motacilla cinerea*) (2,2)**

1989 2.9. Joe Repokallio /1-puk. p (JP), 23.9. Kit Puhos 1 (HKo,MH,AP).
11 vuoden tauon jälkeen (aiemmat -77,-78) kaksi mukavaa syyshavaintoa. Sekä nämä, että yllämainittu sitruunavästäräkki osoittavat, että syksyiset västäräkki- ja keltävästäräkkiparvet kannattaa seuloa tarkkaan.

***Mustapäätasku (*Saxicola torquata*) (11,3)**

1988 2.5. Joe Iiksenniitty /1 p (MK) ja 19.-24.5. Joe Repokallio 1/ p maura-rodun (PH).

1990 16.-21.7. Ilo Möhkö 1/ (K.Purmonen).

Repokallion koiras oli jo viidettä vuotta samassa paikassa! Iiksenniityn naaraslintu oli virkistävä poikkeus viimevuosien kesäkoirasvoittoisessa esiintymisessä. Lajia kannattaa etsiä myös syys-lokakuussa.

***Kenttäkerttunen (*Acrocephalus agricola*) (-,1)**

1988 24.5. Joe Höylas 1 reng. (JMi,JT, Risto Sulkava).

Maakunnalle uusi laji. Laji näyttää olevan nykyisin vuosittainen Suomessa, vaikka se nähtiin ensimmäisen kerran Suomessa vasta vuonna 1975.

Kuva 16. Pohjois-Karjalan ensimmäinen kenttäkerttunen!. Uusimpaan määrittystietouteen (myös lauluun) kannattaa tutustua, sillä laji on ollut runsastumassa viime vuosina (Valok. Juha Miettinen).

Kirjokerttu (*Sylvia nisoria*) (1,1)

1990 24.8. Joe Höylas 1 1kv reng. (JMi).

Etelärannikolla paikoin tavallinen kirjokerttu ei vielä ole kotiutunut Pohjois-Karjalaan.

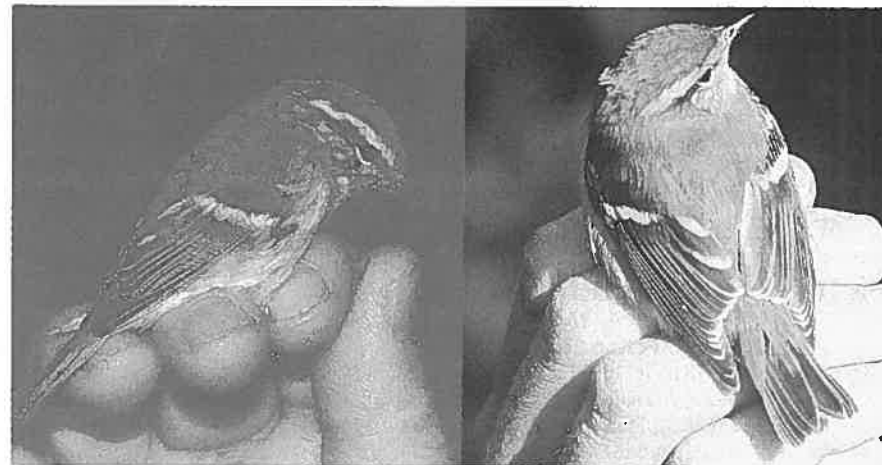
Kirjosiiپیunilintu (*Phylloscopus inornatus*) (9,7)

1988 10.9. Joe Höylas 1 reng. (JT), 20.9. Joe Höylas 1* (PH) ja 3.10. Joe Kuhasalo 1* (JP).

1989 21.10. Joe Höylas 1 reng. (JT).

1990 Joe Höylaksella kolme rengastusta: 6.9. 1kv (JT), 9.9. 1kv (Ari Latja) ja 23.9. + 1kv (JT).

Laji tavattiin Pohjois-Karjalassa ensimmäisen kerran vasta vuonna 1983. Vuonna 1987 löydettiin peräti kuusi yksilöä. Kuhasalon lintu löytyi systemaattisen nauhuriavusteisen etsinnän tuloksena.

Kuva 17. Sekä hippiäis-, että kirjosiپیunilinnut ovat säännöllisiä syysvieraita Pohjois-Karjalassa, useimmiten lintuaseman verkossa. Lajit ovat piileskeleviä, mutta löydettävissä myös maastossa, jos niitä vain etsii! (Valok. Juha Miettinen ja Jouko Tiussa).

Hippiäisuunilintu (*Phylloscopus proregulus*) (2,5)

1988 11.10. Joe Höylas 1 reng. (JT) ja 16.10. Joe Kuhasalo 1* (JP).

1989 Joe Höylas 28.9. /1 reng. (JMi), 30.9. + 1kv reng. (JT) ja 19.10. 1/ reng. (JMi)
Molemmat aikaisemmat havainnot ovat vuodelta 1982. Sekä kirjosiپی-, että hippiäisuunilintuja on alettu löytää vasta viime vuosina. Tämä johtuu ensinnäkin lintuasemarengastuksesta syksyisin, mutta osuutensa on myös systemaattisella maastoetsinnällä. Näiden lajien "löytyminen" herättää kysymyksen olisiko vieläkin Pohjois-Karjalassa säännöllisesti esiintyviä lajeja, joita ei havaita sen takia, että niitä ei osata etsiä.

Idänuunilintu (*Phylloscopus trochiloides*) (? ,85)

1988 11.6. Kon Kolvananuuro 2 Ä (PH,HPö), 26.6. Toh Kemie 1 Ä (PH,HPö).

Näiden lisäksi vuoden-88 kesälintukatsaus sisälsi seuraavat havainnot. Joe Noljaikka Ä1 (HKo), Joe Repokallio Ä2 (AP,HKo), Kii Tölppä Ä1 (Pentti Ahola), Kon Jakokoski 1 (H. Piironen), Kon Havukkavaara 1 (HKo), Lie Anttosenvaara 1, Heinävaara 1, Hiltuspuro 1 ja Liukulampi (MR) 1, Juu Koli 1 (J. Juutinen), Rää Haapa-

salmi 1 (MH), Piimälahti Ä2 (MH) ja Pyssysalo 1 (KaK) sekä Vär Keskusta 1 (HKi). Näiden lisäksi Joensuussa nähtiin heinäkuussa 3 ilmeistä muuttajaa (AP) ja Kontiolahdella kaksi (HKo).

1989 30.5. Kon Selkie 1Ä m (HKo), 11.6. Joe Noljakka 1 Ä (PH,HPö), 11.6. Kon Kolvananuuro Ä5 (AP,HKo,MH), 16.-25.6. Lie Lehmivaara Ä1 (MR), 16.-25.6. Lie Karppila Ä1 (MR), 19.-23.6. Lie Siikavaara Ä1 (MR), 24.6. Kon Selkie Ä2 (HKo), 25.6. Lie Kuplalampi Ä1 (MR), 26.6. Lie Myllykangas Ä1 (MR), 28.6. Lie Pykäläkorpi Ä1 (MR), 28.6. Lie Matovaara Ä1 (MR), VI Rää Oravisalo Ä1 (JMi), 20.7. Kon Selkie 1Ä m (HKo), kesä Joe Kuhasalo 2 pes. paria (5+6 poikasta) (JMi), kesä Ilo Oinasvaara Ä1 (Ari Tanskanen), 4.8. Joe Nepenmäki 1Ä (AP) ja 2.9. Vär Niirala 1 p (AP,AV).

1990 31.5. Kon Jukajoki Ä1 (HKo), 9.6. Vär Kukkovaara Ä1 (AP,HKo), 9.6.-19.7. Toh Hukkala Ä1 (JP), 16.6. Lie Heinävaara Ä1 (ELp), 16.6. Lie Pankajärvi Ä2 (ELp, Olavi Vainikka), 22.6. Lip Härkinvaara Ä1 (PZ), VI Kon Kolvananuuro max. (24.6.) Ä6 (HKo,AP), 25.6. Ä1 Kit Maatalousoppilaitos (JHe), 9.7. Out Matovaara Ä1 (ML,KL, Heljä Leivo), 23.7. Lip Härkinvaara 1 Ä liikkuva (PZ), 23.7. Vär Kukkovaara 1Ä + 3 poik., joita emo ruokki (HKi), 23.7. Vär Patsola Ä1 (HKi), 25.7. Juu Pieni-Koli 1 varoitteleva (ML), 31.7. Toh Uusi-Värtsilä Ä1 (HKi), 6.8. Joe Karsikko 1 (JP) ja 9.9. Out Vuonos 1 p (AV).

Lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*) (?22)

1988 Kesälintukatsaus sisälsi seuraavat havainnot. Kon Selkie Ä1 (HKo), Lie Lakajärvi Ä1 (MR), Lie Särkkälämmet Ä1 (MR), Lie Maksimovaara Ä2 (MR), Lip Markonniemi Ä1 (LK), Val Valkeanlammenkannas Ä1, Val Töyläs Ä1 ja Val Louhivaara Ä1 (Veikko Korhonen).

1989 6.6. Val Louhivaara Ä1 (Veikko Korhonen), 16.-25.6. Lie Karppila Ä1 (MR), 16.6. Lie Maitopuro Ä1 (MR), 23.6. Lie Hanhijoki Ä1 (MR), 25.6. Lie Nykyvaara Ä1 (MR), 28.-29.6. Kon Selkie Ä1 (HKo), 2.7. Lie Puhakanvaara Ä1 (MR), 2.7. Kon Selkie Ä1 (HKo) ja 30.-31.7. Kon Jakokoski Ä1 (M. Piironen, H. Piironen).

1990 27.6. Kii Piimäjärvi Ä1 (HKi), VI Ilo Tepposenvaara Ä1 (MR), 2.7. Kon Selkie Ä1 (HKo), 30.7. Kon Jakokoski Ä1 (H. Piironen).

Pikkusieppo (*Ficedula parva*) (52,9)

1988 23.5. Out Sysmäjärvi 1/ 2kv Ä (PH), 27.5. Kon Kolvananuuro 1/ Ä (ML,PH), 17.8. Kon Lehmo /1-puk. p (AP,JV).

1989 20.5. ja 18.6. Lip Huistinvaara Ä1 (LK), 4.6. Kon Kolvananuuro Ä1 (HKi) ja 11.6. 1/ +2kv Ä ja 1/ 2kv Ä (HKo,AP) ja 19.6. Lie Hirvikorpi Ä1 (MR).

1990 2.6. Lip Mutkanvaara Ä1 (LK) ja 9.6. Kon Kolvananuuro Ä1 (HKi).

Sepelrastas (*Turdus torquatus*) (6,2)

1988 29.4. Pyh Mulonmäki 1/ p (JP,TK, Harri Kontturi).

1989 22.4. Toh Saario 1/ p (MH,HKo).

Sepelrastas on itäisessä Suomessa hyvin harvinainen vaikka niitä muuttaa Länsi-Suomessa keväisin kymmeniä. Edelliset havainnot ovat vuosilta 1985 ja 1979.

Mustaleppälintu (*Phoenicurus ochruros*) (3,4)

1988 29.-30.7. Kon Selkie 1 1kv p (HKo, Tuovi Kontkanen, Marko Törnqvist).

1989 26.4. Joe Utran kanava /1-puk. p (AP,MK,JV,EV ym.), 7.8. Joe Utra /1-puk. (HKo).

1990 9.9. Vär Kunnantalo 1 2kv/ p (AP,HKo,JP).

Havainto jokaiselta vuodelta on ilahduttavaa säännöllisyyttä. Tämä Lounais-Suomessa säännöllinen laji nähtiin Pohjois-Karjalassa ensimmäisen kerran vasta vuonna

1979. Heinäkuinen 1kv lintu (osittain poikaspuvussa) saattaa hyvinkin olla Pohjois-Karjalaista alkuperää.

Vuorihemppo (*Carduelis flavirostris*) (3,1)

1989 16.-18.12. Lip kk 1 p (ilm. /1) (HKo, Henrik Multanen).

Vasta neljäs havainto Pohjois-Karjalassa, vaikka laji on säännöllinen talvivieras Länsi- ja Etelä-Suomessa.

Nokkavarpunen (*Coccothraustes coccothraustes*) (?n.73)

1988 23.1. Joe Niinivaara 1 Ä (PZ).

1989 25.4. Kon Pitkäranta 1 (AP,JV), 25.-27.4. Lip kk 1 (Kauko Rouhiainen, ilm LK), 12.5. Pyh Hammaslahti 1Ä (P. Koskinen, ilm. HKo), 18.5. Lip kk 1 (LK, Risto Anttilainen), 24.5. Kon Selkie 1 N (HKo), 30.5. Pyh Niittylahti 1 (AP), 3.6. Toh Kirkkonniemi 2 (HKo,AP,MH), 5.6. Toh Kemie 2 (HKi), 10.6. Vär Sääperi 1 m (HKo,AP), 17.6. Vär Patsola 1 WNW (HKi), 27.8. Pyh Mulo 1 m (JP), IX-X Joe Niinivaara enimmillään 15 (AP,JP,HKo), 20.9. Joe Vehkalahti 1 p (PZ), 9.10. Kit kk 11 (MH), 19.11. Toh Niemelä 7 (AP,HKo,MH), 20.11. Lip kk 1 (Kauko Rouhiainen, ilm LK), 16.12. Out Kyykeri 1 (AV) ja 25.12. Ilo kk 1 (PP).

1990 3.2. Out Kyykeri 1 (AV), 11.2. Rää kk 3 (MH,AP,Vesa Jouhki), 25.3. Joe Niinivaara 3 (HKo,AP,MH,Ari Kokkonen), 1.3. Vär kk 1 (HKi), 2.-5.3. Vär Kenraalinkylä 1 (HKi), 19.3. Toh Kemie 1m (HKi), 27.3. Toh Kemie 1 (Helena She-meikka), 28.3. Joe Niinivaara 2 (AP), 29.10. Lip kk 1 (Kauko Rouhiainen, ilm LK).

Koko kevättalven oli Kiteen kirkonkylän seuduilla noin 20 nokkavarpusta, joita nähtiin useaan otteeseen (Veikko Makkonen, MH)

Usean heikoman vuoden jälkeen jälleen laji oli runsas talvella 1989-90. Runsaudenvaihtelut ovat ennenkin olleet nokkavarpuksen esiintymisessä tyypillisiä.

Pikkusirkku (*Emberiza pusilla*) (12,3)

1989 2.9. 1 Vär Sääperi 1 p (HKo,AV,AP).

1990 15.-2.6. Pol Nisjärvi 1/ Ä (ML,KL,AV ym.) ja 28.8. 1 Joe Höylas (JMa,JMi). Elo-syyskuun vaihe on mitä tyypillisin ajankohta nähdä pikkusirkku. Laulavaa koiraslintua koskeva havainto lienee vasta toinen, mutta tuntuisi luonnolliselta, että pikkusirkkuja laulelee jopa vuosittain maakunnan koillisosien suon laidoilla.

Kirjallisuus:

ARK 1990: ARK tiedottaa. - Siipirikko 3-4/90.

Jännes H, Nikander P & Numminen T 1990: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1989 harvinaisuushavainnot. - Lintumies 6/1990.

Jännes H, Nikander P & Numminen T 1991: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1990 harvinaisuushavainnot. - Lintumies 6/1991.

Kapanen M 1981: Pohjois-Karjalassa tavatut lintulajit vuoden 1980 loppuun. - Siipirikko 1/81 (10-vuotisjuhlanumero).

Leivo M 1989: ARK-lista remontiin - uusi harvinaisuuskatsaus syntyi. - Siipirikko 1/89.

Parviainen A 1987: Rariteetit 1986 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 4/87.

Parviainen A 1988: Rariteetit 1987 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 4/88.

WANTED

HARVINAISUUSHAVAINTOJA POHJOIS-KARJALASTA

Ilmianna välittömästi harvinaisuushavaintosi vuodelta 1991 ARK:lle. Lähin tietoja vastaanottava viranomaisen on Harri Kontkanen (osoite sisäkannessa). Palkkiona on harvinaisuuskatsauksen ilmestymisen ajallaan (tämän vuoden lopulla!).

Vuoden 1991 alusta voimassa oleva ARK-lajilista

Ohessa on lueteltu lintulajit, joista tehdään aina ilmoitus ARK:lle. Ilmoitus tehdään harvinaisuuslomakkeella, joita voi tiedustella sisäkannessa mainituilta henkilöiltä. Lajilistassa plussalla (+) merkityistä lajeista täytetään lomake täydellisesti lajikuvausineen. ARK tarkastaa havainnot kyseisistä lajeista. Ilman plussaa olevista lajeista lajeista jätetään lajinmääritykseen liittyvät kohdat täytämättä, mutta päivämäärä- yms. tiedot ilmoitetaan täydellisinä. Näistä lajeista ARK kerää tiedot, mutta ne julkaistaan tarkastamatta. Siipirikossa 3-4/90 julkaistuun lajilistaan on tullut pari muutosta: RK (Valtakunnallinen Rariteettikomitea) on tippunut listoiltaan lyhytnokkahanhen ja partatiaisen, joten ne siirtyvät automaattisesti ARK:n listalle ja tarkastettavaksi.

Lajilistassa esiintyvät lyhenteet: n=naaras, jp=juhlapukuinen.

+ Jääkuikka	+ Kiiruna	Turturikyhykky
+ Jääkuikkalaji	Viiräinen	Turkinkyhykky
+ Pikku-uikku	+ Peltopyy	+ Tunturipöllö
Merimetso	+ Keräkurmitsa	+ Kuningaskalastaja
Harmaahaikara	+ Heinäkurppa	+ Sininärhi
Kattohaikara	Mustapyrstökuiri	Harjalintu
+ Mustahaikara	+ Rantakurvi	Harmaapäätikka
+ Harmaasorsa	+ Merisirri	+ Valkoselkätikka
+ Allihaahka (vain n tarkastetaan)	+ Tunturikihi	+ Kangaskiuru
+ Kyhmyhaahka	+ Merikihi (vain ei-jp tarkastetaan)	Tunturikiuru
+ Haahka (vain n tarkastetaan)	+ Leveäpyrstökihi (ks. edellinen)	+ Sepelrastas
+ Ristisorsa	+ Merilokki	+ Mustaleppälintu
+ Merihanhi	+ Isolokki	+ Kirjokerttu
+ Lyhytnokkahanhi	+ Iso-/grönanninlokki	Kirjosiipiuunilintu (vain pyydystetyt, muut RK:lle)
+ Kiljuhanhi	+ Pikkukajava	Hippiäsuunilintu (ks. edellinen)
Kanadanhanhi	Mustatiira (vain ei-jp tarkastetaan)	Idänuunilintu
Kyhmyjoutsen	Räyskä	Lapinuunilintu
+ Maakotka	+ Lapintiira	Pikkusieppo
+ Kilju-/pikkukiljukotka	+ Pikkutiira	+ Luotokirvinen
+ Merikotka	+ Ruokki	+ Partatiainen
Kotkalaji	+ Etelänkiisla	+ Vuorihemppo
+ Haarahaukka	+ Ruokki/kiisla	+ Keltahemppo
+ Aro-/niittysuohaukka	+ Riskilä	Nokkavarpunen
+ Muuttohaukka	Uuttukyhykky	+ Pikkusirku
Muutto-/tunturihaukka		

YÖLAULAJAT 1991 POHJOIS-KARJALASSA

Markku Halonen

Yölaulajakesänä 1991 oli hyvä. Kesäkuun yöt olivat leppoisan lämpimiä ja melko tyyniä. Myös yölaulajia oli tupsahtanut maakuntaan mukavan paljon. Silti havaintoja lähetteli vain jokunen hassu henkilö. Itseasiassa 90% havainnoista tuli 2-3 yökyöpeliitä. Joitakin paikkoja, kuten Rääkkylän Joki- ja Hautalampea sekä Värtsilän Sääperiä, tutkittiin erinomaisen tarkasti (Petri Hottolan toimesta), ja tulokset olivat sen mukaisia. Lintujärvien ruovikot kätkevät yllättävän paljon harvalukisempiakin lajeja, joskin niiden löytäminen ei aina ole helppoa (mm. rytikerttunen).

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) oli kesällä 1991 yllättävän runsas. Huutelijoita tavattiin useilta uusilta paikoilta. Uuhkat tuntuvat ottaneen omakseen etenkin läänin eteläisen puoliskon kosteikot. Ensimmäinen uuhka puhalteli jo 27.4. Out Sysmäjärvellä, ja toukokuun puolella niitä oli jo kaksi. Myös Out Laikanlahdella asusteli sumutorvensoittaja (ML ym.). Vakiopaikka Joe Höytiäisen kanava oli taas miehitetty koko kesän (monet). Liperin puolelta uuhka löytyi Viinirannasta (LK/Pirjo Pulkinen) sekä Mattisenlahdelta. Mainittakoon että jälkimmäinen lintu kuultin monesti mistäs muualta kuin Höylasin tornista.

Toukokuun 17.-18. päivien välinen yö oli varsinainen uuhkien yö, sillä esimerkiksi oma pinnaralliporukkani (sisältäen myös P.Mähösen ja V.Jouhkin) törmäsi sumutorven serkkuun peräti viidessä eri paikassa. Rääkkylän lutakat olivat lähes laitanaan varattuja. Joki- ja Hautalammen alueella konsertoi kaksi haikaraa, Jouhtenuslammella yksi (PH,MH ym.) ja Muljulan perukoilla yksi (monet). Uusia paikkoja olivat Ruokosalmi sekä Kylmäpohjan Lietteenperä, jonka ruovikko ei ole todellakaan kovin laaja (MH). Erikoisin tapaamani uuhkan puhaltelu paikka oli Rää Kattilasaaret, jotka sijaitsevat kaukana mantereesta aukean järvenselän laitamalla. Staajattessani alleja ja muita höntiäisiä noin viiden kilometrin päässä Sampaanniemessä 26.5. kello 3.30 alkaen, voin vain todeta sumutorven äänen kantautuvan yli usvaisen selän Kattilasaaren pienestä ruovikosta todella hyvin! Muita haviksia: Toh Peijonniemenlahti 25.5.- (JH), Vär Sääperi ja Uudenkylänlampi (monet) yksi uuhka kussakin, eli peräti 16 kaulushaikaraa tuli havaituksi!

Ruisrääkkä (*Crex crex*) oli melko harvalukuinen. Kaikki havainnot: Vär Savikko (monet), Joe Iiksenvaara (monet), 7.6. Pyh Parkkila, 11.6. Kes Leveäkivi (MH,EL), 12.6. Lip Lamminniemi, 6.7. Rää Kk (MH), 8.7. Rää Paksuniemi (M.Konttinen) ja 4.7.- Joe Pilkkio (MH,EL).

Luhtahuitti (*Porzana porzana*) ei myöskään paljoa piristänyt, vaan vuosi jäi laihanlaiseksi. Suurimmat 'keskittymät': Vär Sääperi 3, Rää Kiesjärvi 3, Kit Juurikkajärvi 2, Kit Järvenpää 2 sekä Toh Peijonniemenlahti 5. Rää Luotolammella asusteli huitti koko kesän, ja viimeinen äänihavainto oli niinkin myöhään kuin 28.7. (MH).

Luhtakana (*Rallus aquaticus*) oli tyypillisen harvinainen. Kaikki havainnot: Out Laikanlahti 14.5. (ML) ja Lip Mattisenlahti 17.5. (MH,PM,VJ).

Liejukana (*Gallinula chloropus*) oli vähintään yhtä harvinainen kuin luhtakana, ehkä hivenen vaikeampi kuultava. Kaikki havainnot: Joe Höytiäisen kanavalla toukokuun alkupuolelta aina syksy puolelle asti yksi ääntelijä ja samoin yksi Rää Jokilammella 19.5. (AP).

Satakielen (*Luscinia luscinia*) suurimmat keskittymät: Kit Papinniemi - Juurikkajärvi 10, Kii Kk 7, Toh Kk + ymp. 20, Pyh Kettämönniemi 6 ja Joe Utra 6.

Viitasirkkalintu (*Locustella fluviatilis*) Kaikki havikset: 12.6. Lip Mattisenlahti (MH), 19.6. Lip Viinijärvi (MH), Joe Pikkola (EL), Joe Iiksenvaara (HKä) ja 3.6.-1.7. Out Kaasila (Matti Ketola).

Pensassirkkalintu (*Locustella naevia*) yllätti aikaisuudella pinnarallaajat 17.5. Rää Rasiivaarassa. Pahimmat sirsijä keskittymät löytyivät Vär Sääperiltä 6, Kit Juurikkajärveltä 3, Kii Kk:sta 4 sekä Toh Kk + ympäristöstä 6. Kerrottakoon tyypillisen pensassirkkalinnun kesäinen laulurytmi, paikkana Rää Haapasalmi: koiras aloitti intensiivisen konserttinsa 27.5. ja jatkoi sitä reilun viikon. Tällöin alkoi ilmeisesti pesimäpuuhut, ja seuraavan kerran sirinää kuului vasta 9.7., jolloin poikasetkin jo ilmeisesti alkoivat olla pesän ulkopuolella. Viimeinen sirinä kantautui ilmoille 19.7. Melko innokas sirsijä löytyi Lip Viinijärveltä, joka lasketteli täysillä keskellä päivää 10.8.

Luhtakerttunen (*Acrocephalus palustris*) Kaikki havainnot: Vär Sääperi 5, Toh Kemie 1, Pyh Parkkila 1, Kii Kk 1, Rää Pötsönlahti 1, Pyh Mulo 1, Pyh Niemennokka 1 ja Kon Rantakylä 1.

Viitakerttusesta (*Acrocephalus dumetorum*) tuli tavallista runsaammin havaintoja, joskin parhaimmat alueet olivat melkoisessa tehosyynissä. Omalta kohdaltani kesän paras/runsain yökköretki sattui 6.-7.6., jolloin kuulin EL:n kanssa suuntaa-antavasti Kii Heinävaarassa + Kk:ssa 20, Toh Kk:ssa + ympäristössä 50 sekä Vär Sääperillä 15 dumaria. Tuon yön kokonaisviitassumma oli 101 yksilöä.

Rytikerttunen (*Acrocephalus scirpaceus*) Tiukan komppauksen tuloksena löytyi ihan kivasti rydäreitäkin (löytyisi vielä paljon, paljon enemmänkin). Vär Sääperi 1, Rää Kylmäpohja 17.6. 1, Joki- ja Hautalampi 3, Jouhtenus 2 ja Joe Höytiäisen kanava 23.7. 1 (MH,PH). Kit Muljulassa 16.7. 1, Out Vuonoksessa 18.7. 1 (ML), sekä Joe Kukkosensaareissa 14.6. 1 (HKä).

Rastaskerttunen (*Acrocephalus arundinaceus*) Muutama raksuttelija havaittiin: Vär Sääperin länsipäässä 1 kesäkuun alkupuolella (monet) ja Rää Jokilammella sekä Hautalammen pohjoisnurkassa kummassakin yksi reviiri (PH). Eli siinäpä pahimmat havainnot lajeittain!

Tarkat summat näet taulukosta 1. Evästykseksi tulevalle kesälle vielä pari omakohtaista mietelmääni. Viitakerttusten levinneisyyden pääpaino on selvästi itäisessä/kaakkoisessa P-K:ssa. Pyhäselässä se on vielä varsin yleinen, mutta siitä länteen, järvenselän yli mentäessä, se harvinaistuu rajusti. Liperissä viitakerttunen ei enää olekaan yleinen.

Viitakerttuset, kuten myös satakielet ja sirkkalinnut, tuntuvat suosivan korkeita paikkoja, sillä siellä on hallaisina kesäöinä selvästi lämpimämpi. Ehkä laulukin kantautuu kauemmaksi mäen rinteellä olevasta pensaasta. Tästä esimerkkinä juuri kesällä 1991 positiivisesti yllättänyt Kiihtelysvaaran Kirkonkylä, joka suorastaan kuhisi yölaulajia. Eri yksilöiden erottaminen kävi välillä hankalaksi. Sensijaan laskeuduttuani alas Kiihtelyksen harjanteelta takaisin alaville paikoille, vähenivät yölaulajat olemattomiin. Joskin sekä Kii Kk:n että samantapaisen Tohmajärven Kirkonkylän runsaat yölaulajakeskittymät johtuvat varmasti osin myös kiitettävän hyvistä pöpeliköistä ja rehevistä puutarhoista.

Viitakerttunen ei yleensä laula pitkään. Jotkut koiraat saattavat laulaa vain sen ajan, joka

riittää naaraan houkuttelemiseen. Tämä aika voi sopia yhteen yöhön. Laulun loputtua viitakerttusia on tunnetusti lähes mahdoton havaita. Koska viitakerttunen on varsin yleinen lintu kaakkoisessa Karjalassa, ovat myös niiden reviirit pieniä. Niinpä yhtenä yönä kuultu viitanen on saattanut pari yötä myöhemmin vaihtua uuteen viitaseen, erona ehkä vain se, että uusi viitanen laulaa naapuri pensaassa! Viitakerttusten todellisen lukumäärän selvittäminen joltakin alueelta vaatisi samojen reittien kierteilyä yö yöltä ja laulelloiden sijainnin tarkkaa määrittelyä. Niinpä tässäkin katsauksessa esiteltäviä lukuja voidaan pitää viitakerttusen, kuten monen muunkin lajin kohdalla vain suuntaa-antavina; todellinen lukumäärä parhaiten tsekatuiltakin paikoilta on varmasti suurempi.

Lomakkeen palauttaneet: Markku Halonen, Raimo Heinonen, Jari Helstola, Harri Kontkanen, Lauri Karttunen, Harri Kämäräinen, Esko Lappi, Jukka Matero, A.J. Siivonen, Juuan Lintuharrastajat (Hannu Lehtoranta). Lisäksi havaintoja kartuttivat: Petri Hottola, Mauri Leivo, Esa Laaninen, Pertti Mähönen, Ari Parviainen, Kimmo Nevalainen, Auvo Ikonen, Hannu Eskonen, Jouko Räsänen, Vesa Jouhki, Veikko Makkonen ja Ari Kokkonen. Nimilyhenteet tulevat etu- ja sukunimien ensimmäisistä kirjaimista.

Taulukko 1. Yölaulajien yhteismäärät 1991 Pohjois-Karjalassa. Kuntalyhenteet tulevat kunnan nimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta, lajinimilyhenteet tulevat tieteellisen nimen suvun ensimmäisestä kirjaimesta ja lajinimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta. Poikkeuksena Aris = luhtakerttunen.

	Bste	Raqu	Ppor	Ccre	Llus	Adum	Aris	Asci	Lnae	Lflu
JUU					2	2			1	
ILO										
KON						6	1		2	
LIE					6	2			1	
JOE	1		1	2	12	10		2	2	2
OUT	3	1				1		1		1
PYH			1	1	20	26	3		3	
TOH	1		5		21	70	1		7	
KIT			4		17	22		1	6	
VÄR	2		2	1	7	52	5	1	8	
RÄÄ	7		6	2	18	28	1	6	11	
LIP	2	1	1	1	20	9			7	2
POL					1	2				
KII					7	21	1		4	
KES				1	1					
ENO						2				
yht.	16	2	20	8	132	253	12	11	52	5

RUNOSOPPI ☉

Markku Halonen ●

Bongarit

*Hämärä laskeutuu
ja saapuu
pimeä ilta
ylle pienen kaupungin*

*Prrrrr
locnae vai puhelin
huudahtaa bongari
häly nyt tuli
jo sulii lumi*

*Satsia pönttöön
käikarit kaulaan
takki jäi naulaan
käire nyt on
käsky kohtalon*

*Tie loputon
alla kuutamon
valot vilkkaa
yötä pilkkaa
iloa on silkkaa*

*Aamun hämärässä
bongarit on tähytämässä
jo pensaassa rasahti
jo päässä pasahiti
jo kuului narahdus
hikinen parahdus
voi pihkeinen,
se on vain varpunen*

Staijarit

*Korkeilla kukkuloilla
kylmillä kivillä
kahisevat haalarit
kun heiluvat staijarit*

*Kiikareillaan kiertävät
putkillaan hiertävät
tuuli vain humisee
korvissa suhisee*

*Kalistellen kuppiloita
huuhtoen hampiloita
leiväl' on voita
nehän on staijariloita*

TÄYDENNYKSEN TALVILINTUKATSAUKSEEN 1990/91 (Koonnut Jouko Tiussa)

Unohdin merkitä sisällön kuoreen, johon talletin keväällä suoraan minulle toimitettuja talvilintutietoja. Tässä olivat Veli Hassisen (VH), Jukka Materon (JMa) ja Ari Tanskasen (AT) lomakkeet, joista viimeksimainitun nimi oli jo Siipirikon 4/91 katsauksessa tiedossani olleiden Joe Kukkosensaaren rengastusten takia.

Muilta osin tässä lomakkeilla ollutta lajikohtaista lisätietoa.

Kanahaukka Havainto 13.1. Joe Raatekankaalta (JMa) ja 21.3. Pol Kuorevaarasta (VH).

Varpushaukka Polvijärven Kuorevaarassa 19.1. 1 (VH). Porraskorvessa majaili 7-10.3. koiras, joka rengastettiin ja se popsi nälkänsä kaikki Tuonoson vilja-aitan varpuset (VH,AT).

Hiiripöllö Talvikauden neljäs havainto: Polvijärven Oriniemessä 28.11. 1 yks. (VH).

Lapinpöllö Polvijärven Ruvaslahdella 28.11. 1 yks. (VH) ja Porraskorvessa syksystä 21.3. saakka (Tuononen, Sormunen/VH).

Palokärki Polvijärven Kuorevaarassa 16.12. (VH).

Räkättirastas Joensuun Yliopistolla 15.1. 1 yks. koristemarjapensaissa (JMa).

Pyrstötäinen Joe Kanervalan-Raatekankaan alueelta JMa:lla 8 parvihavaintoa, enimmillään 20.1. 15+19 yks. Polvijärveltä 1.12. havainto pikkuparvesta (VH).

Talitiainen Polvijärven Kuorevaarassa rengastettu 61 yks. (AT,VH).

Pähkinänakkele Joe Höylaksella 14.10. rengastamani koiras siirtyi talveksi läheiseen Kallioniemeen, missä mm. JMa havaitsi sen 19.1. Keväällä yksilö myös kontrolloitiin lintuasemalla.

Lapinharakka Polvijärven Kuorevaarassa 13.1. ja 8.2. 1 yks. (VH).

Kuukkeli Liperin Mutkanvaarassa 4.11. rengastettu 2+2 yks. (JMa,AT). Toisella paikalla oli ainakin 3 yksilöä.

H A A S T E

Pongauksen avoin SM-kisa Kuusamossa 13.-14.6.1992.

Kilpailuaika

Aloitus 13.6. klo 11-13. Kesto 1 vrk (24 t).

Rallikokoukset Iivaaran lomakeskuksessa

Ilmoittautuminen 13.6. klo 9,30. Kuumat vihjeet klo 10,00. Ryhmäkuva klo 10,45.

Tulosten purku 14.6. klo 15,00 alkaen. Sauna osanottajille klo 13-15. Omalla kustannuksella mahdollisuus ruokailuun.

Ennakoilmoittautuminen

8.6. mennessä joko Hannu Hautalalle (Kiestingintie 12, 93600 Kuusamo puh 989-8511056 tai fax 989-8523031) tai Heikki Seppä-selle (Uivelontie 2, 93600 Kuusamo puh 989-853501 k tai 989-8595501 t). Kilpailussäännöt entiset; kisassa noudatetaan "Kuusamon henkeä".

Kilpailun toiminnot on keskitetty entiseen tapaan Iivaaran lomakeskukseen, jonne osanottajilla on mahdollisuus majoittua kisaa edelläviksi päiviksi ja ajaksi (majoituksesta lähemmin lomakeskus 989-82191).

Iivaaran lomakeskus sijaitsee Hiltusen kylässä Etelä-Kuusamossa noin 26 km Kirkonkylästä etelään. Paikka sopii hyvin perheretkeilyyn.

469 metriä korkea taigametsän peittämä Iivaara sijaitsee aivan lomakeskuksen vieressä, samoin hieman matalampi Penikkavaara. Vaarojen laelta avautuu näkymä aina Venäjän puolelle ja rajan takana siintelelee mm. kuulu Nuorusen tunturi.

Kesän 1991 kisasta tarkemmin Lintumiehessä ja Aureolassa.

Palkinnot

Nyt käytävän IX. pongauskisan ja ensi vuonna käytävän X. pongauskisan sijalukujen minimisumman (tasatilanteen ratkaisee lajimääräsumma) saavuttanelle on luvassa kadehdittava I palkinto.

Tervetuloa mukaan Koillismaan siivekkäitä etsimään.

Haastajina Kuusamon sitkeät ja uuteen osuvampaan taktiikkaan luottavat Nuoret ja kokemuksellaan jälleen uhoavat Wanhat.

Motto

VALTAVAARAN TUOREESSA AAMUSSA PONGARIN VERI PUNNITTAAN

SIIPIRIKKO Vol. 18 1991

	Sivu
Halonen Markku: Yölaulajat 1990 Pohjois-Karjalassa	51
Hyvärinen Anna-Mari: Piekanan päiväkirjasta	89
Kontkanen Harri: Mennään Keniaan	12
Kontkanen Harri: Retkellä Israelissa	110
Kontkanen Harri ja Pursiainen Jouni: Kevätmuutto 1990 Pohjois-Karjalassa	3
Kontkanen Harri ja Pursiainen Jouni: Syysmuutto 1990 Pohjois-Karjalassa	39
Juvaste Risto: Pentti Linkola Joensuussa	62
Lehtoranta Hannu: Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1990	75
Lehtoranta Hannu: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1990	53
Miettinen Juha: Höytiäisen kanavan lintuasema 1990	80
Miettinen Juha: Kesähavainnot 1990	67
Miettinen Juha ja Latja Ari: Höytiäisen kanavan lintuasema 1991	120
Tiussa Jouko: Talvilinnut 1990/91 Pohjois-Karjalassa	99
Sekalaisia	
Ilmoituksia	33
PKLTY:n säännöt	94
PKLTY:n toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 1992	91
Pohjois-Karjalan Lintutieteellisen Yhdistyksen toimintakertomus vuodelta 1990	29
Vol. 17 1990	36